

Naročnina za kraljevino
SHS
Mesečno 15 D. Letno 180 D.

Inozemstvo:
Mesečno 20 D. Letno 240 D.

Oglasi: enostopna mm vrsta
enkrat 50 para, večkrat popus.

JUGOSLAVIJA

Uredništvo:

Wolfova ulica 1/L. Telefon 380

Uprava:

trg 8. Telefon 44

okopisi se ne vračajo.

sajanjem je priložiti znam
za odgovor.

Orientska konferenca se vrši v Mudani.

TURSKI NACIONALISTI RAČUNAJO NA PRIJATELJSKI SPORAZUM. ČANAK — ANGLEŠKI GIBALTAR NA DARDANELEH.

Pariz, 30. septembra. (Izv.) Kakor poroča »Chicago Tribune« iz Smirne, je Mustafa Kemal paša predvčeršnjim po daljšem posvetovanju sklenil sestati se z zavezniki k predkonferenci, ki naj bi se vršila začetkom prihodnjega tedna in ki bi razpravljala o pogojih za premirje in o nadaljni konferenci, ki naj bi se vršila v Benetkah ali kakem drugem kraju v Italiji. Kakor poročajo listi, je izdal Mustafa Kemal paša nastopni komunike: »Vlada in velika narodna skupščina v Angori izjavljata, da se strinjata z željami, ki jih je izrazila antanta v svoji noti pod nastopnimi pogoji: Carigrad in zapadna Trakija se imata takoj izročiti nacionalistični vladi. Angorska vlada je voljna, sestati se z zastopniki antantnih držav v Mudani, kjer bi razpravljala z njimi o pravih za bodočo konferenco. Ta sklep pa mora biti še ratificiran po veliki narodni skupščini.«

Pariz, 30. septembra. (Izv.) Kakor poroča »Chicago Tribune«, so turški nacionalisti popolnoma zasedli nevtralnico ob južni obali Dardanel. Vse ozemlje izven Čanaka je zasedeno. Turška konjenica je bila ojačena s pehoto in čaka, kako se bodo dogodki nadalje razvijali. Hamid bej je večerj izjavil zaveznikom vrhovnim komisarjem, da se je izvršilo zasedenje, ker protestna nota zveznikov ni dospela v roke turškega poveljnika. To je zakrivilo porušenje turških poročevalskih zvez, kar je zopet krivda opustošenja, ki so ga povzročili Grki. Nacionalisti v Carigradu izjavljajo, da računajo na prijateljski sporazum.

V LONDONU RAČUNAJO Z MOŽNOSTJO SOVRAŽNOSTI.

London, 30. septembra. (Izv.) Kakor doznava »Daily Telegraph«, so bili člani parlamenta pozvani, naj bodo pripravljeni, ako bo njih navzočnost potrebna v Londonu. Ako namreč pride do sovražnosti na bližnjem vzhodu, namerava angleška vlada sklicati parlament k izrednemu zasedanju.

NEPRESTANA ANGLEŠKA OJACENJA ZA DARDANELE.

Malta, 30. septembra. (Izv.) Kakor poroča Reuterjev urad, prihajajo neprestano na Malto angleške čete, ki so namenjene za Čanak. Brodovje, ki ima tudi odpluti proti Čanaku, je bilo ojačeno za deset torpednih rušilcev. Oklopna »Georg V.« je odplula proti Levanti. V kratkem ji bo sledila oklopna »Benbow«.

CIVILNO PREBIVALSTVO IZ- PRAZNI GALIPOLI.

London, 30. septembra. (Izv.) »Daily Mail« poroča iz Carigrada: V odgovoru na zadnjo poslanico angleškega vrhovnega poveljnika generala Harringtona je izjavil Mustafa Kemal paša, da je pripravljen, svoje čete nekoliko umakniti in se omejiti na ureditev civilne in policijske uprave, in sicer pod pogojem, da se umaknejo angleške čete. Kakor poročajo listi iz Čanaka, je general Harrington odredil, naj civilno prebivalstvo izprazni Galipoli.

Padec grške monarhije.

NA GRŠKEM RAZGLAŠENA REPUBLIKA. — NOVO MINISTERSTVO. VENIZELOS NA DELU. — REVOLUCIONIRANJE GRŠKE ARMADE.

Beograd, 30. septembra. (Izv.) Listi poročajo iz Aten, da se je tamka proglasila republika.

Atene, 30. septembra. (Izv.) Stavljena je nova vlada, ki ji načeluje Zaimis. Ministrstvo zunanjih poslov prevzame Politis. Ker se nahajata oba državnik v inozemstvu, bo začasno vodil kabinet Krakidas, dočim prevzame Kaneropoulos ministrstvo zunanjih poslov.

Pariz, 30. septembra. (Izv.) Venizelos je prejel od revolucionarnega odbora brzojavko, v kateri mu ta izraža zaupnico glede obrambe narodne stvari in ga prosi, naj takoj priskoči na pomoč.

Pred novo italijansko vlado.

NOVI MOŽ — GIOVANNI GIOLITTI.

Rim, 30. sept. (Izv.) Razmere v Italiji postajajo vsak dan bolj neznosne. Zlasti zadnje dni se je položaj poostri, da je odstop vlade le še vprašanje časa. V parlamentarnih krogih se govori, da je bodoči mož stari, izkušeni državnik in mnogokratni ministrski predsednik Giolitti, ki se zopet povrne na krmilo države. Njegova naloga bi bila, da sestavi novo vlado, ki bi imela značaj koalicije. V to koalicijo naj bi po sedanjih načrtih vstopile skupine centristov in pa oficijelni socialisti. Giolitti bi imel nalogo, da vzpostavi predvsem red in mir v notranjosti države.

Za nas Jugoslovane se s povratkom starega listjaka Giolitija ne obetajo preveč dobri časi. Res je, da je po dosedanjih izkušnjah Giolitti edini mož, ki obvlada položaj in da more le on v kaos, v katerem se nahaja danes Italija, napraviti red. Vedno smo videli, da je vsakokrat, kadar si Italijani niso znali več pomagati, ali pa kadar je dežela potrebovala krepke izvedbe zasnovanih ciljev, bil pozvan Giolitti, da se postavi na čelo italijanske vlade. In reči moramo, da mu je njegova naloga skoraj vedno uspela. Baš sedaj, ko vlada pri naši zapadni sosedki tako zmešnjava, da se nihče več ne spozna v tem kaosu in je treba dalekovidnega, zraven pa tudi energičnega, izkušnega moža, da nam vravi red, se zopet pojavlja ime tega izkušnega državnika. Res pa je tudi, da se po zadnjih vestih vrača na krmilo mož, ki je povzročil našo Canosso v rapalski pogodbi, katere drugo obletnico obhajamo čez dober mesec. Res je, da bo Giolitti, kar je pričakovati, napravil v Italiji red, da bo postavil politiko Italije na trdnjšo podlago in da

bo skušal zopet vzpostaviti prestiž Italije, ki je zadnje mesece nekoliko trpel vsled tega, ker jo je zunanja politika naša sosedje precej zavozila. Ako se ta mož zopet povrne na mesto, na katero ga je kralj Viktor Emanuel že mnogokrat z uspehom poklical, bo italijanska javnost lahko zadovoljna.

Zadovoljni pa gotovo ne bomo mogli biti mi Jugoslovani, ker je ime tega, in to moramo priznati, velikega državnika, zvezano z bridkimi spomini na dogodke zadnjih dveh, treh let. Ne smemo pozabiti, da se ta mož, ki mu danes ne manjka dosti do 80 let, ni hotel udeležiti mirovnih pogajanj med našo državo in Italijo, ampak da je le suhoparno izjavil, da se pripelje v Rapallo samo k podpisu dokumenta, s katerim je bila zapečatena, vsaj za sedaj, usoda 600.000 Jugoslovancev. Giolitti je naš nasprotnik, in sicer velik nasprotnik, lahko rečemo sovražnik. On je izrazil predstavnik italijanskega machiavellizma, kateremu naša diplomacija zdavnaj ni dorasla. In ako privedejo razmere do tega, da pride do diplomatskega dvoboja med našimi politiki in italijanskimi diplomati, katere vodi spretna roka Giolitijeva ali jim ta stari lisjak celo načeluje, potem se da že vnaprej vedeti, kakšen bo izid.

Giovanni Giolitti stopa torej zopet v ospredje. Med našo državo in kraljevino Italijo še niso popolnoma poravnani računi, hočemo reči, da je treba še skleniti marsikateri dogovor in konvencije glede izvršitve rapalske pogodbe. Italijanska vlada vedno in vedno zavlačuje pod novimi pretekami zadnji podpis na dokument, iz katerega je razvidno, da so vse difference med obema državama oficijelno poravnane. Naša di-

VELIKA POVODENJ NA JUŽNEM ŠTAJERSKEM.

Celje, 30. sept. (Izv.) V petek v noči in od petka na soboto sta izstopili reki Savinja in Voglajna in vsi pritoki. Celjska okolica, posebno en del vasi Zgodne in Gaberja je bilo popolnoma v vodi. Voda je tekla v hiše, ki so bile popolnoma odrezane od suhega. Prebivalci niso mogli iz hiš. Voda je podirala plotove in jih odnašala. Valovi so prinašali seboj tudi poginulo živino, kure, poljske pridelke, les in razne druge stvari. Pri železniškem viaduktu in Savinji je voda vdrla tudi v mesto. Ker je deževje teklo dneva ponehalo, je voda začela padati. Povodenj je napravila na jesenskih poljskih pridelkih ogromno škodo.

PAŠIĆ ŽE SPREJEMA MINISTRE.

Beograd, 30. septembra. (Izv.) Ministrski predsednik Pašić je danes sprejel v svojem kabinetu ministre Trifkovića, Vukičevića in Miletića, za njimi pa bivšega predsednika reške konstituantne dr. Zanello.

ZAČETEK TRGOVINSKIH POGAJANJ S POLJSKO.

Beograd, 30. septembra. (Izv.) Minister na razpoloženju dr. Velizar Janković, načelnik jugoslovanske delegacije za trgovinska pogajanja s Poljsko, se je v sporazumu s člani delegacije odločil, da odpotuje dne 3. oktobra v Varšavo.

KONFERENCA ZA RAZDELITEV DUNAJSKIH POLITIČNIH ARHIVOV.

Beograd, 30. septembra. (Izv.) Dne 17. oktobra se bo vršila na Dunaju konferenca, ki se bo bavila z vprašanjem razdelitve političnih arhivov, ki se tičejo uprave posameznih držav. Za podlago tem pogajanjem bo služila pogodba, ki je bila glede tega sklenjena že prej. Vlada se je z akademijo znanosti dogovorila, da ji da ta na razpolago potrebno število izvedencev.

POLJSKA VEČINA V ŠLESKEM OZEMLJU.

Varšava, 30. septembra. (Izv.) Pri volitvah v gornjesleški deželni zbor je priobila poljska stranka 34, nemška pa 14 mandatov.

IZDATKI DRUŠTVA NARODOV.

Ženeva, 30. septembra. (Izv.) V popoldanski seji društva narodov je bilo najprej prečitano poročilo o tretjem proračunskem letu društva narodov in o proračunu za leto 1923. Proračun društva narodov in mednarodnega delovnega urada za leto 1923 znaša 24 milijonov 933.503 frankov. Zastopnik Francije Renauld je predlagal, naj se predvideni kredit v znesku 50.000 frankov, ki je določen za komisijo za sodelovanje, zviša na 100.000 frankov. Predlog je bil sprejet.

VEČINA MALE AZIJE ZASEDNA PO KEMALISTIH.

Angora, 30. septembra. (Izv.) Uradno poročilo od včeraj se glasi: Turška letala so obstreljevala grške vojne ladje, ki so bile zasidrane pred Mitlenami. Kemalistične čete so zasedle Aivadnik na skrajni zapadni meji nevtralnice. Vojaška zasedba in zapadne Male Azije je zaključena. Brzojavne zveze med Angoro in osvojeni ozemlji so vzpostavljene.

ANGLEŠKO ČASOPISJE POVDAJA RESNOST POLOŽAJA.

London, 30. septembra. (Izv.) Časopisje poudarja resnost položaja in meni, da se ne bo mogoče izogniti sporu.

Borzna poročila.

Curich, 30. septembra. Berlin 0.33, Newyork 537, London 23.46, Pariz 40.65, Milan 22.75, Praga 16.60, Budimpešta 0.215, Zagreb 1.85, Bukarešta 3.15, Dunaj 0.0075, avstrijske krone 0.00875.

Berlin, 30. septembra. Dunaj 2.205, Budimpešta 65.91, Milan 6976.25, Praga 5068.65, Pariz 12534.30, London 7191, Newyork 1647.93, Curich 30.961.25.

plomacija se je že sedaj zaman borila z italijansko, ki jo je zelo nadkriljevala. Ako pa bomo imeli sedaj opraviti z Giolitijem, se nam obetajo težki časi. Ni prijetno za nas, da moramo to ugotoviti, vendar je to potrebno, da vemo, pri čem, da smo. Sedaj je čas, da naša diplomacija pokaže, kaj zna. Položaj ni rožnat, vendar ne smemo kloniti tilnika in se vdajati resignaciji.

V politiki je bilo prorokovanje vsigdar zelo nerodno opravilo. Nikjer kot tu so s človeškim delovanjem združene strasti, želje in čustva, ki prerado zatemašejo pogled v bodočnost. Malo je bilo državnikov, kojih razum bi bil vzdržal do konca njihovega življenja. Prejalsie jih je zapustil pregled, volja je omahnila in državnik ni več obvladal situacije.

Kljub temu je predvidevanje najslabše delo pravega politika. To je njegov dnevni opravek, ako hoče, da premaga nasprotno navale. Predpogoj pa je, da to predvidevanje ne raztegne predaleč naprej, da se omeji na konkretne slučaje, kakor je n. r. danes še vprašanje sedanje koalicijske vlade v Beogradu.

Ključ do vse naše notranje politike je ravno vprašanje sedanje koalicijske vlade. Da ta vlada ne bo obstala in da zanesljivo ne bo doživela sprodnih zakonov, ki jih predpisuje vidovdanska ustava, je dognana stvar. Koalicija je v temelju izpodkopena. Še več! Del koalicije, demokratska stranka je pred razcepom. Morebiti popolnega razcepa sploh ne bo. Izginili bodo samo voditelji, ki so za nevpogljivo in brezobzirno izvedbo vidovdanskega centralizma, kar pomeni praktično, da so za poglobitev hrvatsko-srbskega razdora, za nesrečno oblasno razdelitev in za današnji šepavi, neparlamentarni in nesposobni vladni režim.

Razcep demokratske stranke je v resnici zelo važen in se ne tiče oseb ali posameznih skupin stranke kot take, marveč v prvi vrsti idej in načel. Enim je jugoslovanstvo samo v besedi, na papirju in k večjemu v nacionalističnomladinski pesti. Drugim pomeni jugoslovanstvo resnično edinstvo volje in državljanskega čutenja vseh delov naše ujedinjene domovine, predvsem Srbov in Hrvatov. Zato ta poslednja skupina priznava vse praktične korake, ki to pravo edinstvo pripravljajo in razširjajo.

Prvotno se je mislilo, da bo Protić prepričal radikalce, naj opuste brezobzirno izvedbo vidovdanske ustave, predno ne bo prepozno in naj se pritegne Hrvate k državnemu življenju. S to namero Protić doslej ni uspel. Posrečilo pa se mu je le občutno zrahljati enotnost radikalne stranke glede politike napram Hrvatom.

Zgodilo se je obratno, česar nihče ni pričakoval. Demokratska stranka je prehitela Protića. Izbrala je odsotnost zvite starine Pašića ter odšla s svojimi prvaki Davidovićem, Veljkovićem, Ribarjem na zagrebski kongres. Tamkaj si je osvojila v resnici Protićevo politično koncepcijo, da je eksistenčna potreba naše države, ukloniti današnji srbsko-hrvatski spor tudi za ceno izpremembe vidovdanske ustave.

Praktična formula Protićeve politike je seveda šla za tem, da zlomi sedanjo koalicijo in da jo nadomesti z vlado radikalcev z deli hrvatskega bloka in s slovensko ljudsko stranko. Ta se je že davno razblinila.

Danes vemo, da je parlament na koncu svoje delanezmožnosti in da je tudi radikalno-demokratska koalicija na koncu svojih dni.

Vprašanje je, kam in kako sedaj. S tem prihajamo na polje politične kombinacije. Tudi politične kombinacije so od časa do časa potrebne, ker omogočajo zdrav pogled v bodočnost.

Že v prihodnjih dneh se bo izkazalo, ali se bo Pašić odločil k demistifi. Vlada je že začel sprejemati ministre in si dal poročati o politični situaciji v državi. Davidovićeva akcija, ki direktno nasprotuje Pribičeviću politiki, se bo nadaljevala. Še v prvi polovici oktobra bo padla odločitev v demokratskem klubu. Kakor vse kaže, proti Pribičeviću.

V tem slučaju bo razpadel politični program sedanje vladne koalicije in se bo morala iskati nova vladna formula, in sicer glede oseb, strank in načel. Ustavila bi se torej nadaljna izvedba vidovdanske ustave, mogoč bi bil samo volilni kabinet. Glede tega volilnega kabineta pa je že danes gotovo, da ga ne bo sestavila samo radikalna ali demokratska stranka, marveč nova koalicija obeh strank, toda z novimi voditelji: s Protićem in Davidovićem. Čim pade Pašić pa je zopet gotovo, da bo radikalna stranka izročila vajeti svoje usode izkušenim rokam Stojana Protića.

Ni tuji izključeno, da bo predstojeti volilni kabinet stvoren iz širše koalicije in da se bodo vanj pritegnili zastopniki vseh večjih pozitivnih strank države.

Toliko pa so naše notranje razmere že dozorele, da sili ravno nereseni nacionalni problem stranke, predvsem pa radikalne in demokratske h konvergentnemu državnemu delu.

Poset narodne skupščine Pragi.

POSET POSLANCEV RADI POTOVANJA V PRAGO.

Beograd, 30. septembra. (Izv.) Danes dopoldne so se sestali pri predsedništvu narodne skupščine načelniki političnih klubov, podpredsedniki narodne skupščine in zastopniki vlade, ki so razpravljali o potovanju naših poslancev v Prago.

Beograd, 30. septembra. (Izv.) Danes dopoldne so se sestali pod predstvom podpredsednika narodne skupščine Vujičića načelniki političnih skupin s češkoslovaškim poslancem Uhli-

fem, da se sporazumejo glede odpotovanja naših poslancev v Prago. Načelniki političnih skupin v beograjski narodni skupščini so načeloma sprejeli povabilo, vendar pa se morajo še posvetovati o tem, kaj storiti, ker se morajo zastopniki narodne skupščine udeležiti proslave zmage na Kumanovem, ki se vrši isti čas. Verjetno pa je, da odpotuje v Prago sto jugoslovanskih poslancev.

Angl. delavstvo proti imperialistični politiki.

London, 30. septembra. (Izv.) Neodvisna delavska stranka je priobčila manifest, v katerem protestira proti politiki vlade v vprašanju bližnjega vzhoda. Po mnenju neodvisne delavske stranke bi ta politika mogla služiti le interesom kapitalizma, ki želi izkoriščati petrolejske vrelce in druge prirodne zaklade na bližnjem vzhodu. Na konferenci, ki jo nameravajo prirediti v kratkem in h kateri bodo povabljene tudi Rusija, Gruzija in Ukrajina, se morajo priznati turška prava. Manifest pozivlja vlado, naj izpremeni svojo politiko in zaključuje z besedami: »Nobene vojne več! Doli z vlado!«

DEL NEVTRALNE CONE ZASEDEN PO MUSTAFI KEMAL PAŠI.

London, 30. septembra. (Izv.) Reuterjev urad doznava z dobro poučene strani: Mustafa Kemal paša je franco-

skemu vrhovnemu komisarju v Carigradu, generalu Pelleju, ki se je pred kratkim rudi v Smirni, sporočil, da nikakor ne namerava umakniti turških čet z nevtralne cone.

Narodni poslanec Ivan Deržić.

Brezglava šolska politika v Sloveniji.

Pod tem naslovom objavlja mariborski »Tabor« od 30. septembra t. l. članek, ki ga nikakor ne smemo prezreti. Toži, da je obmejno šolstvo na Štajerskem in v Prekmurju popolnoma zanemarjeno, da veliko mest ni bilo zasedenih in jih je sedaj pokrajinska uprava sploh črtala. Da je na srednjih šolah odpravljeno petje in sploh vsi prosti predmeti in da so celo z dekreti odpuščeni že sprejeti letošnji abiturienti naših učiteljskih. Bruha ogenj in žveplo ta mariborski »Tabor« na jaro gospodo pri pokrajinski upravi in zahteva poleg ustanovitve moriborske oblasti še ljudsko sodbo nad temi grešniki.

Ni moj namen braniti jaro gospodo, pa povedati resnico oni gospodi v obzaru, ki je glavni krivec — naše sramoto. Kakor v vseh drugih resorih, tako je tudi v onemu g. ministra Svetozara Pribičevića obveljal demokratično-radikalni sklep, da se mora pri proračunu črtati vsa nezasedena mesta. Od lanske jeseni je demokratična gospoda dr. Kukovec-Zerjavove garde vpila — »redukcija javnih nameščenec« je edini spas za državo. Famosna komisija za redukcijo je izvršila svoje, drugo pa je potem še dopolnil finančni odbor s svojo tudi famozno večino.

Konstatiram dejstvo, da je dr. Kukovec bil član finančnega odbora in je bil vedno za zahteve svojih ministrov in je vsak predlog bil sprejet. Povrh temu je ta gospod prihajal samo v goste v finančni odbor. Videli ste ga samo vsake kvatre, ker je zanj bilo večje važnosti koncentrirati po sestankih in konventiklih napredne sile, kakor pa v finančnem odboru paziti in preprečiti atake na kulturne in druge stanove v Sloveniji. Na ta način je imela državotvorna centralistična gospoda v ministrstvih proste roke, na uradne proteste pokrajinske uprave se gospodje ministri, predvsem finančni minister, sploh niso ozirali, predloge opozicije pa so vladni centralisti-poslanci na pritisk Kumanudija kratkotalno preglašovali. To so dejstva iz našega parlamentarnega življenja, ki jih noben še tako zaviti izgovor demokratične stranke ne more ovreči. Najbolji dokaz pa je skrpucalo — proračun!

Se bolj interesantne pa so stvari pri nas v domovini. Po volitvah v skupščino je JDS pod vodstvom dr. Kukovca in dr. Zerjave vzel celokupno upravo Slovenije v svoje roke. Gospodje, nikdar ne boste spravili s sveta dejstva, da se je dr. Zerjav vmešaval v uprav vsako imenovanje v Sloveniji. Šolstvo je bilo preko gg. Jelenca, Gabrčnika in Gangla direktno pod pritiskom JDS in njenih krajevnih organizacij. Posebno mariborska krajevna organizacija preko svojega strokovnjaka novepečenega

ravnatelja Voglarja je imela monopol na nameščevanje učiteljstva v mariborskem okraju. Gospodje so uprav besno nastopili proti vsakomur, ki ni bil član JDS in si ni naročil »Jutra«. Se pride čas, ko bomo tudi to likvidirali; ta čas ni več daleč!

In kdo je nastavljal upravne organe pri pokrajinski upravi? Ali ne dr. Kukovec-Zerjavova klika s podpisom svoje-ga vodje Svetozara Pribičevića? Deževalo je raznih dvornih svetnikov itd, in če se je kdo drznil le malo ugovarjati, je bil drugi dan v »Jutru« ožigosan kot protidržaven demagog, lump in novem kaj še vse! Kdo je preganjal poštene napredne učitelje in profesorje samo radi tega, ker so na raznih strokovnih sestankih mirno in stvarno povdarjali kam vodi naš narod in naše šolstvo — tak klikarsko-koritararska mafija? Ali niso bili to ljudje okoli »Jutra«, »Nove Dobe« in »Tabora«? Ali niso ravno ti gospodje krivi, da »ima« v ministrstvu g. Svetozara »puno demokratičnih stručenjak«, a nobenega Slovenca? Kam ste spravili »idealno lep« program jugoslovanske demokratične stranke? Je le to enakopravnost na podlagi najmoderneje ustave na svetu — Vidovdanske ustave?

Sedaj pa, ko se vedno kažejo uprav katastrofe z posledice vaše izdajalske politike, sedaj prihajate, zavijate oči in zvrčate krivdo na druge. Obmejno šolstvo je po Vaši krivdi tako zanemarjeno, v vseh uradih drugih resorov je po Vaši krivdi črtano veliko število neobhodno potrebnih uradniških mest. Omenjam samo sodišča in finančne urade. Vi ste s svojo protekcijo postavljali svoje ljudi na vodilna mesta in jih po dveh letih proglašate po časopisu za nesposobne in centraliste. To delate Vi, ki ste proglasili centralizem za največje dobro na svetu.

Ali je mogoča še večja duševna blaznost? Takih stvari ni delala niti najbrutalnejša klika pod Šusteršičem na Kranjskem! Če mladinska klika okoli dr. Kukovec-Zerjave misli, da si bo de na tak način ohranila moč in oktroirala slovenskemu narodu dve oblasti, da bi si potem dve kliki v Sloveniji ustvarile svoj pašaluk, se ta gospoda moti. Odračun pride, slovensko ljudstvo bo pomedlo z ljudmi, ki v naših obmejnih mestih delajo razne bankokratske kšefte z najhujšimi nemškimi velekapitalisti, uvajajo poslovno moralo in korupcijo med ljudstvo in zanemarijajo nalašč vse kulturne in socialne ustanove med narodom. S tem bo pa tudi onemogočeno, da bi upravni organi delali protinarodno, ker bodo ti upravni organi na svojih mestih izvrševali svoje dolžnosti po zakonu in potrebah naroda, ne pa po ukazih peščice centralističnih avanturistov.

Naše narodno ženstvo.

Z bližajočimi občinskimi volitvami se bodo začela obravnavati vprašanja ljubljanskega občinskega gospodarstva. Z ozirom na duh časa in socialno smer naše dobe bodo naše tudi socialne težnje posameznih strank primerne programe. To pa posebno še radi tega, ker so socialna vprašanja v svoji korektni obliki in samo taka pridejo za resno in stvarno občinsko delo v pošte — v temni zvezi s splošnimi higijskimi in humanitarnimi potrebami ljublj. mesta.

Zelo umestno bi bilo, da se odkrije še druga polja občinskega udejstvovanja, ki so za splošni gmetni in duševni napredek ravno tako važna, kakor so-

cijalna in gospodarska. Tu sem spadajo v prvi vrsti kulturna stremjenja, kakor skrb za različne panoge šolske vzgoje, knjižnice ter končno ljudska univerza. Zlasti knjižnice in ljudska univerza zaslužita vso pozornost bodočega občinskega sveta. Ljubljana ima sedaj univerzo, v njeni sredini je zbrana večina slovenskih književnikov, novinarjev in drugih javnih delavcev, tako da je realizacija širokopotezne ljudske univerze pravzaprav stvar dogovora in ener-gične inicijative, vse drugo bo šlo samo od sebe. S filharmonično dvorano je dobila Ljubljana pripravno predavateljsko sobano.

Kot tretje polje udejstvovanja pa mislimo socialnohumanitarno delo, ki je Ljubljani zelo potrebno in s katerim naše mesto prav občutno zaostaja za stremljenji meščanstva velikih mest. To je tisto polje, na katerem bi se dalo organizirati splošno priznane, javnim simptomom posvečene sile našega narodnega ženstva. Naše narodno ženstvo si je s svojim dosedanjim javnim delom utrdilo častno mesto v splošnem razvoju slovenskega naroda in njega duševnem napredku. Narodno ženstvo — povdarek ni zamanj na besedi narodno, se je doslej izkazalo kot glavni činitelj našega podrobnega nacionalnega in narodnomanjšinskega dela. Zgodovina slovenskega Sokola in Družbe Cirila in Metoda je ena sama visoka pesem tega nesebičnega dela. Beseda narodno ženstvo pomeni naravnost ženstvo, ki deluje v dveh smereh. Res je, tudi, da so tako smer delovanja našega ženstva določili splošni pogoji našega nacionalnega razvoja in borbe za narodni obstanek slovenskega naroda.

Ni nobene zapreke, da se ne bi sedaj po osvoboditvi in v neoviranem svobodnem nacionalnem življenju in lastni državi izpremenila smer delovanja narodnega ženstva, da bi torej naše ženstvo krenilo na nova pota in iskalo novih inspiracij svojega javnega delovanja. Take smeri predstavljajo splošna humanitarna stremjenja sodobne družbe. Kako je pri nas z morelno zaščito mladine, s splošno budo najnižjih slojev, z morelnimi pogoji družinskega življenja naših predmetstij? Ali ne bi kazalo ustanoviti društvo, ki bi se stajalo iz vrst narodnega ženstva, katero bi si nadelo nalogo poseči malo v te nižine našega naroda, v ljubljanske predmetstja, zanimati se za splošne gmetne in moralne pogoje naše predmetstne mladine, teh nedolžnih malčkov, ki pod neumitimi obzarki in razcapanimi oblekami skrivajo nedolžne in koprne-

Čiščenje v Osrednji zvezi javnih nameščenec.

(Iz krogov nižjih javnih nameščenec.)

Ustanovili smo Zvezo z najboljšim namenom, da si z medsebojno podporo zaupno in složno pomagamo do boljšega gmetnega in socialnega položaja. Toda nekateri politični nestrepi, so zasledovali v Zvezi vse kaj drugega, kakor pa povedani namen združitev.

Posebno zapostavljene so se čutili nižji javni nameščenci. Zvezno glasilo »Naš glas« je zamudilo nešteto prilik, zavzeti se za eksistenčne pravice najbolj trepih. Zato so bile organizacije nižjih javnih nameščenec primorane, pred vsem razčistiti razmere pri uradništvu »Našega glasu«. Na osrednjo zvezo je bila naslovljena ta-le spomenica:

»Po zadnjem obč. zboru je Osrednja zveza prevzela »Naš glas« v svojo last in morajo društva, poleg svojih dosedanjih prispevkov, tudi zanj plačevati po eno kruno na mesec za vsakega člana. »Naš glas« je torej postal oficijelno glasilo Zveze in bi moral nepristransko zastopati izključno le koristi in mnenja vseh javnih nameščenec, zastopa pa pod uredništvom Govekarja najraje uredniškova oseba mnenja in nazore strankarskih uradnikov, katera pa ne spadajo v »Naš glas«.

Odkar je ta list naše Zvezno glasilo, se v njem posebno pristransko postopa napram nižjim nameščencem. — Urednik Govekar nas je šestokrat s priobčitvijo raznih člankov in v številnih lastnih pripombah hudo žalil z robatimi psovskami in neumestnimi zasmehi.

če pogleda po zdravem in solnčnem življenju? Kaj bi lahko pomenila samo skromna akcija narodnega ženstva, ki bi omogočala malčkom iz sirotnih družin redne kopeli in tople zavijače otroških čitalnic v vlažnih in sneženih zimskih mesecih! Koliko moralnega pouka, vzgojnega vpliva in zdravstvene nege bi se moglo nuditi, koliko pobud in utehe pa bi iz takega delovanja tudi narodno ženstvo črpalo za svojo srčno kulturo.

Drugo polje bi bile ljudske kuhinje. Ta zadeva nikakor ni tako prozaična, kakor izgleda na prvi mah. Ne mislimo samo tehnično in poslovno stran ter organizacijo ljudskih kuhinj. Pred očmi nam je švicarska institucija brezalkoholnih gostilnic in restavracij, ki so obenem splošne institucije za vzgojo zenskega gostilniškega osebja. Koliko naših deklet zaide v močvirje današnje gostilniške in natakarske službe; ni brez razloga trdili oni dan slovenski zdravniki, da je glavna opora skrivne slovenske prostitucije gostilniška služinčad in ženska natakarska osebja. Kako zaježiti to močvirje, kaj ukreniti, da se reši te nesrečnice, da se ublažijo nevarnosti tega poklica? Velika institucija ljudskih gostilnic in restavracij, zajtrkovalnic in ljudskih razvedrišč bi mogla organizirati tečaje za žensko natakarsko osebje, bi mogla ustvariti novo moralno ozračje tega poklica, same restavracije in gostilnice te institucije pa bi tvorile dobro šolo in kader, iz katerega bi izhajalo poslušno osebje naših javnih lokalov. Ljubljanska mestna občina bi naj dala splošno pokroviteljstvo in potrebna začetna sredstva.

To so dve misli, ki jih danes nizamo pred slovenskim narodnim ženstvom, da jih premisli. Poklicano je v prvi vrsti Kolo jugoslovanskih sester, da potom propagandnih predavanj in javnih razprav razširi novi interes in nove cilje slovenskega narodnega ženstva.

hovanji. V prežalostni zadevi našega maksimiranja je zavzel nam sovražno stališče. V zadnjem času pa namesto, da bi se krepko zavzel za to, da se krivično in pristransko maksimiranje odpravi in da se tudi za revne otroke nižjih nameščenec plačujejo draginske doklade, kakor uradnikom, je nas začel goniti na lov za postranskimi zaslužki. S tem ni le nam mnogo škodoval, ampak je osmešil tudi našo Osrednjo zvezo in zmanjšal uspehe njenega dela.

Naravna posledica je, da je vsled takega čudnega uredovanja večina naročnikov izmed nižjih državnih uslužbenec in tudi več uradnikov »Naš glas« odpovedalo, ker nima nihče toliko odveč denarja, da bi plačeval list, ki ga napada in mu dela škodo. Mnenja smo, da je pisava »Našega glasu« mnogo pripomogla k temu, da naše maksimiranje se ni ukinjeno.

Zastopniki nižjih nameščenec so že večkrat pri zveznih sejah ožigosali nekorektno in sovražno stališče »Našega glasu« napram nižjim in zahtevali izpremembo uredništva. To so storili tudi v treh sejah časnikarskega odbeka. Ker pa se je pri zadnji taki seji dne 20. t. m. zopet pokazalo, da uradniki časnikarskega odbeka nepremišljeno in slepo odobravajo vse, kar Govekar zapiše in priobči proti nam in ker trdovratno vztrajajo pri tem, da Govekar še nadalje urejuje »Naš glas« po svojih dosedanjih metodah, so trije naši navzoči člani izstopili iz časnikarskega od-

seka. Podpisane organizacije nižjih nameščenec po svojih zastopnikih izjavljamo, da nikakor nismo pri volji prispevati za »Naš glas« v popisanih razmerah. Zato se obračamo na Osrednjo zvezo z naslednjimi predlogi:

1. »Osrednja zveza javnih nameščenec in vpokojencev« naj takoj nadomesti sporazumno z nami dosedanjega urednika »Našega glasu« g. Govekarja z osebo nepristranskega in socialno čutečega državnega uradnika.

2. Uradnik se je pri zadnji seji časnikarskega odbeka izrazil, da bi morali uradniki odpovedati »Naš glas«, ako bi v njem priobčevali vsi dospeli naši članki, ker bi potem list padel z višine dosedanjega brezhibnega uredovanja, ki ustreza zahtevi akademikov. Mi ne nasprotujemo temu, ako si hočejo nekateri uradniki napraviti iz tega lista svoje strankarsko glasilo. Predlagamo pa, da v tem slučaju Osrednja zveza list odkloni in naj gotovi gospodje zopet prevzemo v lastno režijo, brez podpore od strani Zveze.

3. Ako tudi ta predlog ne obvelja, pa naj se nas nižje uslužbenice oprosti prispevkov za »Naš glas«, tako da bomo plačevali Osrednji zvezi samo po 1 K na mesec od člana in naj skrb, da list ne bo deloval proti našim stanovskim koristim, dokler smo v Osrednji zvezi. — V Ljubljani, 25. sept. 1922.

Vlogo so podpisali zastopniki sedmih organizacij nižjih uslužbenec in pri zadnji seji Osrednje zveze je bila prebrana. Predsednik Zveze je naznanil, da je med tem Govekar že za vedno odločil uredništvo »Našega glasu«. Predsednik je odredil nadomestno volitev izstopivših članov časnikarskega odbeka, ki naj poišče takega novega urednika, da bodo z njim vsi zadovoljni. To se je vzelo na znanje s splošnim odobravanjem in upati smemo, da se sešaj razmere v Osrednji zvezi zadovoljivo izboljšajo in da se dosežejo tudi za nas zaželeni uspehi. Naše najbolj pereče in boleče vprašanje je ukinjenje nesrečnega maksimiranja, katero zadevo je prevzela naša Zveza za svoj delovni program. Mislimo, da so njene obljube resne in da ima na merodajnih mestih in pri vodilnih osebah vendar toliko upliva, da lahko pospeši rešitev te za nas tako nuje zadeve, ki nas in naše družine že pet mesecev ubija telesno in duševno.

Vse to sporočamo svojim vnanjim tovarišem, da previdijo, kake trde boje bomo za svoj življenjski obstoj celo v lastni Zvezni organizaciji. Vse svoje tovariše pozivljamo, da se zana-prej še tesneje in požrtvovalneje oklenejo svojih stanovskih društev, katerih voditelji so pripravljeni do skrajnosti napeti vse svoje človeške moči v skorajšnjo rešitev iz sedanjih neznosnih razmer.

Politične vesti

Italija, mala antanta in mi.

Italija je v poslednjih mesecih pre-jela marsikatero zunanje-politično lekcijo od strani male antante in deloma tudi od nas, v kolikor smo ji pomogli ta-co male antante pod nos. Posebno klaverna je bila njena vloga o priliki zadnjih velikih sestankov v Marijanskih Laznih in Pragi. Njena akcijska sfera v srednji Evropi se je skrčila na ničlo. Iz mučnega položaja jo je rešila gesta milostnega upnika polomljeni Avstriji. Mi želimo, da obdrži to vlogo še dolgo ter da usmeri svoje zunanje-politično ranjanje rajši na bližnji vzhod in kolonije v severni Afriki. Na naši državi pa je, da čimprej reši sporna vprašanja z Italijo in da v to svrhu uporabi diploma-

Kosta Vojanovič:

Ljubljanski izprekodi.

Slovenec zasleduje čudna usoda. Skoraj poldrug tisoč let so tolkli po nas razni »vasjezlavci«, nato Nemci in Italijani, da bi nas pomedli iz zemeljskega površja. Vendar to dobro stran so imeli vsi ti naši prijatelji, da so bili vsaj pripravljeni o naši nacionalni eksisten-ciji. Po takozvanem osvobodjenju pa se le ost obrnila. Sedaj nas celo večših pobožajo, tako nekako kot se pripoveduje o Turčinu, ki se je približal krist-janu z besedami: Ne boš se brate! da ga je potem lažje okrajšal za »avo. Slovenec imamo dnevne skrbi, — dokazujemo svojo eksistenco. Prava-raz je to strašna tragikomedia, če ho-češ levo dopovedati tigru, da tigr ni tigr, če se tudi slednji zaveda, da no-si tigrjevo kožo, njegovo kri in njegove kosti, a najlepše je, ako se je slednjič dobil med tigr tigr, ki je rekel: »Pri-jatelj in sorodnik lev, prav imaš, nisem tigr, ampak lev. Kriva je moja nesre-ča mati tigr, ki me je napačno učila, da je rodila tigre in ne levov. Večna sramota moji zapeljani materi, zadošče-nje pa priboj svojemu rodu s tem, da pripeljem tigre v tabor čistokrv-nih levov, da ne bo več razlike med le-vi in tigri, ampak zavladaj enakost, pra-vdnost in bratstvo.«

Globoko se je zamislil spreobrnjeni tigr in res se mu je posrečilo, da je vjel nekaj tigrov, ki so postali čez noč levi. A pravokrvni levi jih dobro raz-likujejo in jih gledajo po strani, ker no-sijo marogasto kožo, ki so jo podedo-vali po svoji zapeljani in zaničevani materi.

Gregorčič pravi v neki svoji pesni-ški zbirki, da je zbral raztresene ude in kdor hoče spoznati njegovo glavo in srce, naj jih prečita. Slovenci smo pričeli zbirati svoje razmetane ude in zadnja zbirka je bila zgodovina. umetni-ška razstava v Ljubljani, dokument naše močne individualnosti. Po dvora-nah sem hodil edino s čustvom, kar la-hko tako-le izrazim: Bil sem doma. Kar so povedali o razstavi razni pod-listkarji, me ni toliko zanimalo. Dovolj je, da smo skozi tristo let ustvarjali umetniške temelje s svojim hotenjem, svojo voljo, svojimi čustvi in svojo mi-slijo. Da smo tako majhni in vedno te-peni ustvarili veliko, je največ vredno in ob tej misli se lahko potolaži celo gospod dr. Mantuani, ki je seiral pike in številke s takim navdušenjem, ka-kor je nekoč pripovedoval s svetim og-njem o prestolonasledniku in njegovi soprozi, česar mu pa ne zamerim, ker vem, da je človek vsaj v določenih trenutkih izrazil svoje notranjosti...

V politiki me je zadnje mesece po-sebno zanimala fenomenalna politična

priказan dr. Leopolda Lenarda. Prizna-ti moram, da je dr. Lenard moj osebni znanec, ki mi je v hudih časih napravil veliko osebno uslugo. Sam pa je pro-glasil v nekem listu načelo, da mora biti človek za svoje javno delo tudi javnosti odgovoren in če recimo kdo opo-zori aktivnega ministra na njegovo de-lovanje v avstrijsko-madžarski eri, da to ni denuncijantstvo. Prav, če tudi bi se dalo o tem debatirati. Dr. Lenard je pisal svoječasnno v »Slovencu« podlist-ke o Kumljancih in Kumu, poleg Gor-jancev najpristnejšem delu slovenske zemlje, kjer je tudi njemu tekla zibel. Takrat je bil literat in popolnoma na mestu. Odkar je zajezdil političnega kcnja, je očitno izgubil miselno ravnove-sje in je skoraj dohitel ljubljanskega profesorja Pavla Lokovška, ki je za-grešil po prevratu nekaj avtoriziranih političnih uvodnikov. Devet in devetde-set in pol odstotka Srbov s ponosom priznava svojo srbsko narodnost, rav-no tako Hrvat in v zadnjem času so se pričeli tudi izgubljeni slovenski sino-vi vračati v svojo domovino, gospod Leopold pa pravi, da je to — avstrija-kantstvo. Srbi, ki so vodili stoletno borbo s Turki in Avstriji, naj bi po-dedovali svojo narodno zavednost in individualnost — po Avstriji. Če bi sv. Sava danes delil redove, bi ga gotovo ne podelil dr. Lenardu. Hrvati in Slo-venci so vodili stoletno borbo z Av-stro-Ogrsko in sedaj je njihovo Slo-

venstvo in Hrvatstvo — avstrijskega izvora in po tem izvajanju je tudi Čehe in Poljake rodila Avstrija. Tako nazi-ranje je v ostrem nasprotju z logiko, a vendar nočem reči, da se je njegov duševni oče skregal s pametjo. Dr. Le-narda le opozarjam na svojo zgorajšnjo primero o levu in tigru, ker sem pre-pričan, da ostane kumljanski Leopold vedno tigr, če tudi jaha srbskega leva. Nikdar in nikoli naj več ne grozi z alii — ali, to je vsi levi ali pa bič, ker ju-goslovanska šuma je dovolj velika za vse leve in tigre. Uverjen sem, da me bo razumel in mi ne zameri, ker ga nikakor nisem hotel pred slovensko javnostjo — denuncirati, temveč sem le popravil njegovo globoko politično zmoto...

Ljubljana se pripravlja na občinske volitve. Ako bi vladalo v upravi pošte-nje, bi jih ne bilo treba, kar Ljubljana je imela dobrega župana in deloven občinski zastop. Za volilno taktiko ni potreba posebno nadarjenega stratega, ker načelo je enostavno: Kdor je so-kriv tega abnormalnega stanja v občini, ne sme več v odločujočo večino občinskega zastopa. Firma, ki je obda-tila slovensko prestolico s komisarja-tom, je dobro znana in se ne sme skri-vati pri bodočih volitvah pod politični-mi šlagerji, da bi pri strankah vratih zopet prišla na županski sedež. Ljub-ljana je že davno obsodila gospodarsko reakcionarstvo in se je izrekla za go-

spodarski napredek v občini, ki ga je izvajal prejšnji občinski zastop. To ho-tenje ljubljanskega prebivalstva bo pri decembrskih občinskih volitvah še iz-razitejše. Ljubljana pa tudi ne sme po-zabiti svoje politične naloge, da z od-ločno in jasno gesto stopi na ono stran, kjer je že ogromna večina našega na-roda in postane plamete protest proti vedno naraščajočemu gospodarskemu in političnemu poropanju. To je v in-teresu mesta, naroda in države. Stra-hopetci in prenasršeni kulturnobomež-ki bi radi s pobijanjem klerikalnega zmaja odvrgli pozornost naroda od svojih milijonskih malverzacij, naj tak-rat ostanejo lepo za pečjo...

Klerikalci rastejo v Ljubljani kakor gobe po dežju in ni izključeno, da k temu veliko pomaga letošnji deževni sep-tember. Najnovejša pridobitev svetov-nega klerikalizma — tudi pravoslavne-ga ruskega, ki je posejal po naši do-movini zakrivljene kosaške sablje — sta Albin Prepeluh in Herman Wendel, ker sta se udeležila odkritja Krekove spominske plošče. Kam bo uvrščen upravljivi žurnalist Josip Petrič, še ni definitivno določeno, ker je neke izja-vil, da noče iz seznama protidržavnih elementov. Vse kaže, da plavamo nav-zdol. Kdo, bo pa še pobijal klerikalne-ga zmaja, če bo klerikalcev kmalu več, kakor je Slovencev sploh. Ostali bodo edino še avtorji zgodovinsko znamen-tilih resolucij blejskega parlamenta...

lična sredstva male antante. Bolje bo za našo državo, da se reši diplomatskih pogajanj s to državo, predno jo zavladajo strahovlada vihravih, kričavih fašistovskih gesel. Verjetno je, da bo tedaj odmevala cela Evropa od Mussolinijevoga »a noi«, še bolj verjetno pa je, da ga bo realnost prav kmalu iztrgala. Fašizem bo uvidel, da nima nobenega stvarnega zunanje-političnega programa, razen dveh, treh fraz o tretjem Rimu in italjski imperiji.

Revolucija na Grškem.

Vesti, ki prihajajo iz Grške, so sila meglene. Ne ve se natančno, ali bo Grška ostala pri monarhiji in bo deželo vladal princ Jurij. Če pomislimo, da kriči ta poražena dežela enodušno po povratku velikega državnika Venizelosa, tedaj bo soglasje med tem in kraljem Turijem prav težko. Znano je, kako je med vojno moral zapustiti Grčijo odstopivši kralj Konstantin in kako se je tedaj protivil Venizelos, da se postavi na izpraznjeni prestol princ Jurij. Njegova volja je tedaj tudi obveljala, grški kralj je postal princ Aleksander. Zaradi tega so zelo verjetne vesti, ki razglajajo, da se je na Grškem storilo gibanje za republiko. Dejstvo je, da so homatije, ki jih je doživel grški narod v poslednjih osmih letih, znatno omajala monarhistični princip v tem ljudstvu in da je v širokih masah dovolj ugodnega terena za republikansko misel. To je en problem sedanjega položaja grške države. Poleg tega pa je še težavni položaj, ki je nastal iz nesrečne izida grško-turške vojne. Sedaj gre Grčiji zato, da se hitro organizira, da postavi več ali manj strnjeno vojsko na noge in da ž njo odkoraka na tracijsko bojišče. Od tega bodo odvisna mirna pogajanja ter posebno potek tracijske meje med Grčijo in Turčijo. Danes nima Grčija nobenega pravega zaveznika. Francija je očitno potegnila s Turčijo, Anglija pa je bolj hladna, kakor pa naklonjena. Tako se godi z narodom, ki je med svetovno vojno in po njej vodil skrajno egoistično politiko za največje uspehe brez vsake nacionalne žrtve. Tudi v mednarodni politiki se verolomnost in perfidnost prej ali slej maščuje s porazi.

Naša vzhodna politika.

Ko je izbruhnila sedanja vzhodna kriza, smo z veseljem opazili pomen, ki ga zapadne sile, posebno Anglija, polaga naši državi. Anglija nas je morala takorekoč opozoriti na to, da ima v orjentu tudi Jugoslavija svojo besedo. Nismo zagovorniki vojaške intervencije, toda angleško stališče bi bilo zaslužilo krepkejšo diplomatsko zaslombo od strani jugoslovanske države. Turčija gotovo ni razpoložena, spuščati se v nadaljne vojaške spopade z novimi velesilami in sosedji, zato bi bila strnjena diplomatska akcija Anglije in soglasjujočih držav marsikaj pridobila glede Dardanelških ožin in Carigrada. Tako pa je obveljalo francosko stališče očitno v nasprotju s slovanskimi interesi, ki so vekovno spojeni z navedenimi morskimi ožinami. Francija bo delovala celo na to, da se sovjetska Rusija ne pripusti k mirovni konferenci o bližnjem vzhodu. Sedaj pa prihaja vest, da se je Bolgarija ponudila Angliji, to se pravi, da hoče ta naša sosedja izrabiti ugodnost, ki jo je prva stavila naši državi. Bolgarija zahteva avtonomno Tracijo, ona se protivi temu, da bi Turčija znova prišla v Evropo in da bi zasedla Odrin in okolice. Bolgarija ponuja vojaško pomoč, samo da se ji ugodi glede avtonomije Tracije z Odrinom. Naša diplomacija se je postavila na kompromisno in enodnevno stališče, da je okupa-

cija Trakije po Turčiji manjše zlo, kakor pa vojaški spopad na Dardanelah. To je tudi eno stališče, ki pa očituje precej ozko srčnost. Menda pozablja v Beogradu, da je svet videl že marsikatero odločno diplomatsko akcijo, ne da bi bila ta izzvala zadnje posledice in priredila do vojne. V Beogradu je tradicionalno omalovaževanje diplomatskega dela, vkoreninjena je stara teorija, da so vojne edino orodje za dosego zunanje-političnih uspehov. Pač tudi nazor, ki bi se pa boljše podajal akademizmu opozovalcu, kakor pa aktivnemu voditelju zunanje-političnih interesov. Vprašanje Carigrada in Dardanelških ožin, ki bi se v sedanji situaciji dalo postaviti pred evropsko diplomacijo, se bo zastrlo z lokalnimi mirovnimi pogajanjmi med Grčijo in Turčijo ter z zaščito kolonialnih interesov velike antante v Mali Aziji.

Gospodarske vesti.

+ Postopanje pri uvozu živil v svrhu pobijanja draginje. Organizacije, ki uvažajo živila v svrhu pobijanja draginje, se morajo obrniti pred izvršitvijo naročil za dovoljenje za nakup deviz na odbore, ki delujejo pri Narodni banki. Odbori pošljejo te prošnje, opremljene z njihovim mnenjem, generalnemu inspektoratu finančnega ministrstva, ki jih reši v sporazumu z ministrstvom za socialno politiko. V prošnji mora biti navedeno: množina in vrsta blaga, cena in skupna vrednost, kje je položen denar in na koga naj se izstavi deviza. O rešitvi obvestijo odbori pri Narodni banki in njenih filijalah prošilce. Odbori obvestijo poleg tega tudi sekcije ministrstva za socialno politiko pri pokrajinskih upravah, zato da morejo te ugotoviti, če se prodaja blago resnično po določeni ceni.

+ Nabave deviz. Generalni inspektorat finančnega ministrstva je dovolil rešitev onih prošenj za nakup deviz, katerih plačilni rok zapade še v tem mesecu, kakor tudi za dospelo blago, ki je bilo naročeno do 2. septembra. Ta odredba velja do konca tega meseca in Narodna banka bo rešila vse one prošnje, ki odgovarjajo tem pogojem.

+ Umaknitev ameriških zavarovalnih družb iz evropske celine. Tri največje ameriške zavarovalne družbe New York Life, Equitable in Mutual, nameravajo vse svoje posle na kontinentu popolnoma pustiti in vse police v vrednosti ene milijarde dolarjev prenesti na novo organizirane evropske družbe. V Angliji pa bodo delovale naprej.

+ Zlati carinski naddavek v Nemčiji. Od 4. do 10. okt. znaša zlati carinski naddavek v Nemčiji 34.400.

+ Zveza industrijev in mere proti oduševu. Povodom zadnjih opravičnih odredb proti oduševu z lesom je imela sekcija za šumsko industrijo Zveze industrijev v Zagrebu konferenco, ki je izrazila mnenje, da se morajo politične oblasti poudariti, kaj je oduševstvo. Po mnenju konference ni oduševstvo, ako kdo prodaja po dnevnih visokih tržnih cenah, četudi je kupil ali sploh nabavljal blago nesorazmerno ceneje. Postopati bi se moralo samo proti onim, ki hočejo z velikim dobičkom preko tržne cene izkoristiti konjunkturo.

+ Povišanje izvozne carine na usnje. Kakor javlja zagrebska trgovska in obrtniška zbornica, je povišana izvozna carina na ustrojene in predelane goveje in telečje kože na 1000 Din. od 100 kg. Povišanje je stopilo takoj v veljavo.

+ Velesojem v Novem Sadu. V torek se je vršilo v Novem Sadu zborovanje prirediteljev novosadskega polet-

nega sejma, kjer se je govorilo o pripravi. Na zborovanje so bili pozvani vsi industriji, trgovci in ostali pridobitni sloji. V prvi vrsti se je razpravljalo o nastanitvi posetnikov sejma, ter bodo v to svrhu sezidali velik hotel z 200 sobami. Vsled tega zidanja se bo moral sejem predvideno preložiti na jesen 1923.

+ Suficit južne železnice v Jugoslaviji. Iz poročila ravnateljstva Južne železnice je razvidno, da delajo proge te družbe v Avstriji in Madžarski z deficitom. Edino jugoslovanske proge izkazuje mesečni prebitke nekoliko milijonov dinarjev mesečno.

+ Adresar francoskih izvoznikarjev. Trgovska in obrtniška zbornica v Zagrebu je razgrnila najnovejši obširni adresar francoskih industrijskih in drugih izvoznikov podjetij interesentom na vpogled.

+ Dobava bakelj. Ravnateljstvo državnih železnice v Subotici razpisuje na dan 7. oktobra t. l. ponovno ofertalno licitacijo glede dobave 5000 bakelj iz

smole. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

+ Rudarsko ravnateljstvo v Skoplju. Ministrstvo za šume in rude namerava ustanoviti v Skoplju rudarsko ravnateljstvo, ki naj bi izvršilo pripravljalna dela za rudarsko eksploatacijo Južne Srbije.

+ Poljedelski stroji iz Nemčije. Naša država doli iz Nemčije na račun reparacij za 25 milijonov zlatih mark poljedelskih strojev mesto živine, ki bi jo morala Nemčija izročiti naši državi.

+ Izdajanje deviz pri bankah. Banke ne bodo smele več izven borznega poslovanja izdajati deviz razven potom kliranga. To pa ne zadeva prometa z valutami.

+ Dodatek I k II. delu začasne tarife za prevoz blaga na progah direktije Beograd, ki vsebuje številne dodatke in dopolnitve, zlasti v klasifikaciji blaga, stopi v veljavo s 1. oktobrom t. l. Dobi se na postajah za ceno 10 dinarjev.

Dnevne vesti.

— Obvestilo službodajalcem. S 1. julijem t. l. je bil uveden novi zakon o zavarovanju delavcev in služinčadi (razen kmetijske). Podjetniki in službodajalci prihajajo čisto v zadrego, ker ne vedo, kje dobe potrebne informacije in tiskovine. Opozorjamo s temi vse službodajalce, da dobe tiskovine za bolniško in neugodno zavarovanje pri poslovalnici Okrožnega urada za zavarovanje delavcev, v katero področje spadajo. Tam dobe tudi vse potrebne informacije. Čim bo mogoče, se bodo tiskovine dobile tudi pri občinskih uradih in prodajalnih tobakov, kar se bo pravočasno razglasilo. Navadna pisma delodajalcev okrožnemu uradu in njegovim poslovalnicam v zadevah bolniškega in neugodnega zavarovanja so poštne prosta. Na naslovni strani kuverte je spodaj na levo zapisati: Službeno! Po § 191 zak. o zavarovanju delavcev poštne prosto! Za službena priporočila pisma se plača priporočilna pristojbina.

— Visoka poština in nje posledice. Uradnik Thonetove tvrdke v Všetinu G. K. ima hčer. Ker je skrbni oče mnogo čital in čul o ruski revščini, je poslal svoji hčeri, ki je omožena na Ruskem, 10 kg težak zaboj sladkorja, moke itd. Dne 17. t. m. pa je prejel od hčerke pismo, da je pošiljka pač prišla, a je ne more dvigniti, ker nima toliko, da bi plačala poštino, ki znaša celih — 70.000.000 rubljev. — Tako ubija visoka poština ves promet, ovira trgovino in industrijo, kar je vse v diametralnem nasprotju z nalogo poštne uprave. Tudi v Jugoslaviji bo padel promet še bolj kakor je že. Kakor se sliši, ni bližnjega paketnega prometa skoraj nič, po novih poštinih pristojbinah bo pa tudi drugi poštni promet padel na srednjeveško stopnjo. Gospod poštni minister Miladinović jo je ubral za ruskim soveti A. bogme, ta pot ni prava. Žalostna nam majka!

— Studij naših dijakov v inozemstvu. V ministrstvu za prosveto se te dni izberejo dijaki, ki potujejo na stroške naše države v češkoslovaško republiko. Objavljen bo tudi natečaj za one dijake, ki nameravajo nadaljevati svoje študije v Angliji. Po najnovejši odločitvi ministra za prosveto imajo za ta mesta prednost oni kandidati, ki so svoje nauke že končali, ali pa oni dijaki, ki so že študirali nekaj časa v teh dveh državah.

— Paketne pristojbine ostanejo neizpremenjene, t. j. težna in vrednostna pristojbina, dalje obvestnina, dostavni-

na in ekspresnina je danes ista kakor je bila pred 25. septembrom. Podražila pa se je z omejenim dnevem pristojbina za povzetje, in sicer takole: do 25 D 1 D 20 p, od 25 do 50 D 1 D 70 p, od 50 do 100 D 2 D 50 p, od 100 do 300 D 3 D 50 p, od 300 do 500 D 4 D 50 p, od 500 do 1000 D pa 5 D 50 p.

— Državna borza dela. Pri vseh podružnicah »Državne Borze Dela« v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 17. do 23. septembra 1922 dela 208 moških in 127 ženskih delavskih moči. Delodajalci so iskali 237 moških in 125 ženskih del. moči. Posredovanj se je izvršilo 188. Promet od 1. jan. do 23. sept. izkazuje 29.026 strank in sicer 14.357 delodajalcev in 14.669 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo 8.607. Dela iščejo: kovinarji, sedlarji, peki, mlinarji, mesarji, tkalci, usnarji, krojači, šivilje, natakarike, trg. sodrujci, prodajalke, slaščičar, pis. moči, soferji, vajenci, vajenke itd. V delo se sprejmejo: gozdni delavci, rudarji, kleparji, elektronomerji, mizarji, zidarji, tesarji, lesni strugarji, pleskarji, čevljarji, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd.

— Povratek ujetnikov iz Rusije. V nekaj dneh se vrne po Donavi preko Odesa okrog 200 Vojvodincev, ki so bili ujeti v Rusiji.

— Zakon o prenosu vložkov iz deželne deske štajerske in koroške v deželno desko kranjsko in zakon o začasnem uvedbi sodstva v Prekmurju je objavljen v »Uradnem listu« št. 102.

— Tifus v Novem Sadu. Povprečno je zbolela v Novem Sadu ena oseba na mesec za tifusom. Sedaj pa se je pojavil tifus kar v 20 slučajih. Sanitetna oblast je ukrenila vse potrebno, da se prepreči razširjanje epidemije.

— Cerkije pri Krškem. Blagoslovitev in otvoritev novega mostu čez Krko bo v nedeljo, dne 8. oktobra t. l. Spored: Ob 11. uri blagoslovitev, deklamacije in slavnostni govor. Popoldne ob pol 2. uri velika veselica z zelo bogatim sporedom na mostu in na travniku poleg mostu. Sodelujejo: dve godbi in pevski zbori. — Čisti dobiček veselice se porabi v pokritje dolga za most. Odbor za gradbo mostu vas vabi.

— Zapadna državna meja povzroča obžalovanja vredne posledice na narodni zavesti in morali obmejnega prebivalstva. Zato je z veseljem pozdraviti vsako obmejno prosvetno društvo. Čitalnica v Hotedršici pri Logatcu, obnavlja sedaj svojo, med vojno

popolnoma uničeno knjižnico in prosi vse idealne rodoljube, da ji pomagajo pri njenem narodno-kulturnem delu, z tem, da ji darujejo slovenske knjige, katere sprejema upravništvo »Jugoslavije«.

— Organizacija nove vrste. Kako se čuje, organizira roparski glavar Jusuf Mehonic v Južni Srbiji roparsko tople. Raditega so ojačili orožništvo in vojaštvom.

— Nevarno vlomilsko tolopo se je posrečilo aretirati somborskemu orožništvu. Vlomilci so s svojim »strokovnim« delovanjem povzročili strah med prebivalstvom cele srednje Bačke. Pokradli so na raznih krajih blaga in denara za preko pol milijona dinarjev. »Bilanco« o njih delovanju pa bo sedaj sestavilo sodišče.

— Za lastne lase se je obesila 40-letna vdova Forberg iz Eislebna, ki je živela s svojimi štirimi otroci, že šest tednov v največji bedi. Vsled lakote je zblaznela, tekla na policijo in prosila uradnika, naj jo ustrelji. Prepeljali so jo v bolnico, kjer se je obesila za lase.

— Strela je ubila pri poslednjem viharju v Vojvodini posestnika Cvejića iz Bečkereka. Njegovo truplo je bilo popolnoma izogljeno.

— Aretacija roparjev. Orožništvo v Očeslavcih je aretiralo Jožefa Hofnika in Jakoba Kranjca, ker sta na cesti napadla Antona Filipića in mu iztrgala harmoniko. Hoinik je skrajno pokvarjen človek, ki je še-le komaj prišel iz mariborske jetnišnice.

— Bobegnil iz zaporov. Kaznjence Josip Jazbec, ki je bil obsojen na pet let težke ječe, je pobegnil iz zaporov zagrebskega sodišča.

— Od veselja zblaznel. Kmalu po izbruhu svetovne vojne je bil Tržčan Guido Usmann kot vojak odposlan na bojno polje v Galicijo, kjer je bil kmalu ujet. Od tedaj pa ni dobila njegova družina nikakega poročila o njem. Vsled tega so ga smatrali za mrtvega. Pred par dnevi pa se je vrnil k svoji družini ves sestradan in slabo oblečen. Na prvi pogled ga je družina spoznala. Toda to družinsko veselje se je skoro izpremenilo v veliko žalost, kajti Guidon je nenadoma zblaznel od samega veselja, da je zopet videl drage svoje.

— Več kosov perila je bilo ukradeno Franciški Vrtačnik na Viču.

— Novodobni Adam. Ivan R. nesrečnež, ki je bil že večkrat v norišnici pri Sv. Ivanu, se je pred par dnevi na Borznem trgu v Trstu do gola slekel. Prav tak kakor je prišel na svet, se je delj časa sprehal po trgu in prepeval. Med tem sta prišla dva gospoda, ki sta nesrečneža površno oblekla in ga odpeljala z avtomobilom v bolnico, odtam pa v opazovalnico.

— Prepri med princ. Danski prestolonaslednik Friderik in grška princeza Olga sta se skregala in razdirila svojo zaroko.

— Umri je v Podkmoser emer. dekan in zlatonaršnik G. Janez Wieser v 78. letu starosti. N. p. v m!

— Strela. Svetislav Cvejić, posestnik v Vel. Bečkereku je med novih tedvil pod nekim drevesom na polju. Naenkrat je udarila strela v drevo in ubila Cvejića.

Ljubljana.

— Mestni gasilski urad sprejme v službo mizarja samca. Informacije glede pogojev službe se dobe v gasilskem uradu vsak dan ob 8. do 12. ure.

— Telepat Svengali v korist »Kola Jugoslovnskih sester«. Znanega telepata G. Svengalija, ki se je Ljubljanačnom s svojimi frapirajočimi predstavami tako priljubil, je zaprosilo »Kolo jugoslovnskih sester« v Ljubljani za

iz gostilne pi Mraku na Rimski cesti je zasijalo našemu uradništvu novo solnce veselja, nepričakovane upanja. Plače v zlati valuti ali pa najmanj sto odstotno zvišanje draginskih dohodov. Gospod Lilleg, kraljevi darovni nadupravitelj in vse časti vredni predsednik tudi časti vredne uradniške organizacije, je v vsakem oziru spreten šahist s človeškim materijalom, da kar zatemni dr. Vidmarja in vzoren uradniški kočijaž, ki zasluži, da mu priznajo red sv. Save prvega razreda z dosmrtno rento na račun v stradanju stirenarinih uradniških žolodcev. Nebistveno je, da finančni minister Kumanudi še ni pritril nobenemu narodu, vendar bi bilo uradništvu pripočeti, da ne dela prečasnih dolgov pod tem kontom in je sigurneje, če si za nedogleden čas še tesneje zveže okrog pasu in ako pojde po tej poti, bo mo lahko pošiljali v enem letu Nansen, vodju ruske pomožne akcije, slike okosteneh jugoslovnskih dvornih svetnikov.

Bankoborbe v Ljubljani še vedno niso ponehale. Zadnje so imeli v Slovenski banki, ki je bila baje precej brupna, ker je šlo na boj za življenje in smrt v imenu naroda in za narod. Na nekrvavem bojišču so seveda obležali nekateri zagrebski akcionarji, med zmagovalci pa je prišel v upravn svet med drugimi dr. Pirč, vodja slovenskih mladodemokratov in kot pred-

sednik gospod Legvart, vrlo znan iz blaženih dr. Šušteršičevih časov, ko je nadzoroval mleko slovenskih krav. Očitno pa ta borba ni tako utrudljiva in naporna, kakor v zasedenem ozemlju z Italijani, čemur bo sigurno pritril nekdanji gorški odvetnik dr. Pirč, ki je pokazal v osvobojeni Jugoslaviji prav posebne možnosti velike ambicioznosti, vsestranske agresivnosti in plodovite agilnosti. Kdo pa bi zameril vsem malim in velikim bančnim borcem, ko se v petem letu po svetovni vojski ravna po splošno veljavnem reku: Pomagaj si sam in bog ti pomore! Narod gleda od daleč in hira, a kakor gotovo se vrtil bože solnce okrog zemlje, tako gotovo pride nekega dne ogenj in žveplo nad današnjo pozlačeno Sedomo in Gomoro...

Z zadoščenjem moram ugotoviti, da je prenehalo po našem časopisju ometavanje s protidržavnimi elementi in separatišči, da bo morda v nekaj mesecih prišel tujec do prepričanja, da so v Jugoslaviji res jugoslovnski državljani, ki se sicer lasajo med seboj, a jo vendar vsi ljubijo. Začniji sem bral pesem o temnih elementih in separatištvih v poročilu o učiteljski skupščini v Sarajevu. Očitno polagajo gospodje učitelji prav posebno pažnjo na to, da ne prenehajo hoditi po naši lepi domovini Cankarjevi »Hlapci«. Zameriti pa jim tega ne smemo, ker vsakdo dela, kakor zna in more ali pa celo mora...

Med slovenskimi kulturnimi delavci je prišlo do globokega razkola: razcepili so se v beziške in nebeziške kulturne delavce. Posebna komisija ima nalogo, da izvrši to velevažno klasifikacijo, ki je življenjskega pomena za nadaljni razvoj slovenske in jugoslovnske kulture. Iz našega kulturnega sveta bi bilo še omeniti, da se je prepejal brez posebnih nesreč gospod magistratni nadsvetnik, pisatelj in žurnalista Fran Govekar iz starodemokratskega tabora v mladodemokratskega, kar poročam brez posebnih garancij za resničnost te vesti. Kdor bi se utegnil za zadevo intenzivneje zanimati, naj povpraša v uradništvu »Naroda« in »Jutra«, kjer so na razpolago avtentična poročila.

Zagrebski kongres je vzvalovil tudi slovenske duhove, tresljaji se čutijo najbolj v demokratskih vrstah. Proces konsolidacije je počasen, a vrši se korak za korak. Zagreb je prva postaja na naši Kaivariji, če je pa zadnja, o tem dvomim. Druga pride morda čez eno, dve ali tri leta in žrtev bo še mnogo na obeh straneh, ker resnica in pravica nikdar lahko ne zmagujeta, a neomahljivo vero v njuno končno zmago moramo nositi v svoji notranjosti vedno in povsod. Kakor v halejdoskopu se vrtili tudi ljubljansko življenje, slike se prikazujejo in zopet izginejo, pravo zrcalo duševnega meteža v veliki naši domovini. Ljubljana bo vedno sta-

la zvesto ob strani malega slovenskega naroda, a tudi skupne jugoslovnske države v sporazumni harmoniji z brati Srbi in Hrvat...

Nedeljski pomenki.

III.

Uradniško vprašanje, Reisner in zlata valuta.

Vsa naša familija na desno in na levo ter daleč nazaj je izrazito uradniška, zato izvirajo te vrstice gotovo iz avtentičnega vira, vsaj toliko avtentičnega, kot »Avtonomistove« vesti o gradbi Pučjeve železnice.

Najprej seveda primeren uvod! Uradništvo je bilo od nekdaj stebel države, poleg policajev njena najsigurnjša zaščita in oni faktor, ki daje vsem javnim aktom in nastopom primere poudarek in prepotreben sijaj. Ne mislim tu ravno šenklaških procesij, ki bi izgubile brez dostojanstvenih cilindrov in vojaškega streljanja sploh vsak »vic«, temveč sploh vsako večjo prireditve, kakor n. pr. različne pogrebe, parade, sprejeme, pojedine in slavnosti. Le pomislimo, kako neumno in dolgočasno bi izgledalo vse to brez različnih Govekarjev, Baltičev, Vodopivec, Škabernetov in kakor se že zove vsa ta množica cilindranh odličnjakov, ki v takih slučajih nastopi korporativno.

Pa ne samo to. Brez uradništva bi ne mogel plačati niti davkov, ne mogel bi k vojakom, ne mogli bi te zapreči zaradi kaljenja nočnega miru, »Jugoslavija« in podobni protidržavni listi bi se ne mogli skandalizirati nad našo »pravno korupcijo« itd. Da niti nacionalizacija tujih imetij bi ne mogla funkcionirati tako brezhibno.

Se več: Brez uradništva bi ne imeli niti polovice toliko narodnih dam a trikrat več zarijavlih devic, »Jutro« bi ostalo brez naročnikov, Reisner brez mandata itd. itd.

Tega se je na primer pokojna Avstrija dobro zavedala, zato je napela vse sile, da ga priveže nase. Ustvarila mu je elegantno uniformo in dala celo sabljo (skrajni čas, da si jih omisli tudi ljubljanski magistrat, že zaradi Govekarja) in dala mu je toliko plače, da je lahko peljal vsako nedeljo popoldne vso familio do tretjega kolena k Alešu na Ježico ali k Slepemu Janezu v Dravljje. Z eno besedo: Uradnik, zlasti višji, je bil gospod, ki kakemu žurnalistu na cesti še odzdravil ni, zato so bili pa zlasti višji tudi državotvorni do kosti. Vsem seveda še Bog ne ustreže in zabavljači ne bodo izgubili nikdar, pa če bi jim leteli pečeni golobi v umazana usta.

Vojna, ki je tako strašno pustošila vse idealne in materialne vrednote, seveda tudi mimo uradništva ni mogla brez sledov. Višji so prinesli svoja so-

eno predstavo v korist »Kola«, kar je E. Svengali takoj objubil. Predstave E. Svengalija so vzbujale v Ljubljani veličansko senzacijo. Pripravljeni smo, da bo isto tudi pri torkovi predstavi, ki se vrši v korist »Kola«. Upamo, da bo narodno-zavedno občinstvo pravilno cenilo g. Svengalija, ki se je brez pomisleka odločil, staviti svoje moči našemu narodnemu društvu na razpolago. Da ne bo obiska nikomur žal, ni treba posebej omenjati — saj je vsak večer moral oditi mnogo ljudi brez vstopnic. Njegovi psihični eksperimenti, za katere se zanimajo, kakor smo izvedeli, tudi zdravniki, so povsod vzbudili vseobčo pozornost in so zelo poučno vplivali o tej strani psihičnega življenja. Predstava v korist »Kola« se vrši v torek, 3. oktobra, ob pol 9. uri zvečer v veliki dvorani »Narodnega doma«. Poleg čitanja misli bo izvajal g. Svengali tudi popolnoma nove poučne poizkuse iz telepatije in salonske magije. Nadležne sugestije v budnem stanju, pri kateri se mora občinstvo smejati do solz. Novost pa bo v torek eksperimentiranje z magnetično žico (Wünscherte). Predprodaja vstopnic v torek od 3. ure popoldne dalje v »Narodnem domu«. Predstavo vsemu zavednemu občinstvu najtopleje priporočamo. Zagotavljamo, da se ne bo nihče kesal, da si je ogledal izredno umetnost g. Svengalija, obenem pa podpira na ta način naše narodno društvo »Kolo«.

— Iz odvetniških krogov. V imenik odvetnikov s sedežem v Ljubljani je vpisan gospod dr. Josip Cepuder.

— Vinska trgatav. Se vrši danes popoldne in zvečer v dvorani Filharmonije. Začetek ob polu 5. uri. Vabljeni so vsi, ki so dobre volje.

— Smrtna kosa. Umrl je včeraj zjutraj predsednik višjega deželnega sodišča v Ljubljani, gosp. Ivan Kavčnik. Pokojnik je bil rojen v Dragomerju pri Brezovici. Gimnazijo je študiral v Ljubljani, višjo šolo pa na Dunaju. Njegova prva služba je bila na ljubljanskem magistratu. Za tem je služboval v Kranju in v drugih slovenskih krajih. Ko se je zopet povrnil v Ljubljano, je šel k tukajšnjemu sodišču, kjer je ostal do svoje smrti. Pokojnik je bil zelo naobražen mož, ki je z dušo in srcem živel le svojem poklicu ter se tako po lastni pridnosti povzpela do visokega službenega mesta. Pogreb se vrši jutri popoldne ob 4. uri iz Karlovske ceste št. 30. na pokopališče k Sv. Križu. Naj počiva blagi pokojnik v miru, preostali pa na naše sožalje!

— Umrla je na Zaloški cesti št. 15 poslovodkinja I. delavskega konsumnega društva v Ljubljani, gdč. Helena Gregorčič. Pogreb je bil včeraj. Blag ji spomin!

— Polzkus samomora. Na Tržaški cesti je kuharica Radoslava Debelak, uslužbenca pri Jakobu Fligelnu bila izločena, nakar so jo obšle slabosti in končno je padla v nezavest. Prepeljali so jo v bolnico, kjer so ji očistili želodec. Za enkrat so ji rešili življenje, v drugo pa upamo, da dekle ne bo več poizkušalo kaj takega.

— Surovec. Cesta na južno železnico je posuta z gramozom. Po tej cesti je peljal Franc Rataj s konji težak voz. Konja sta napenjala vse sile, toda ni šlo dalje. To pa je Rataja ujezilo in začel je konja nabijati z bičevnikom po glavi. To njegovo početje pa je opazilo »oko pravice«, vsled česar se bo neusmiljen voznik moral zagovarjati na pristojnem mestu.

— Voz in konja ukrasti to ni kar tako. In vendar se najdejo tudi taki »mojstri«. Ko se je pretečeni četrtki gostilničar Andrej Rozman iz Horjula

mučil na mitnici na Gosposvetski cesti in pustil svojega konja par trenutkov iz vidika, mu je med tem časom neznan lopov odpejal voz in konja. Rozman ima škode 65.000 kron.

— Policijske vesti. V noči od 23. na 24. sept. je neznan storilec vlomil skozi okno gostilničarja Franceta Kreola v Petrovčah in pokradel perila in drugih stvari za 7446 kron. — Dne 23. sept. je bilo iz veže nekega hotela ukradeno Jožetu Dornu 6000 kron vredno kolo z znakom »Fortuna«.

— Ljubljanski trg. Ljubljanski trg je v letošnji jesenski sezoni precej ugoden. Množina sadja in gob je letos izredna. Glede mesa je trg dobro založen. Konsum svinjskega mesa je zelo ruduciran vsled visoke cene 94 do 100 K za kg. Goveje meso prve vrste 60 do 64 K, druge vrste 42 do 50 K, tretje 36 K. Občinstvo v Ljubljani kaže mnogo premalo kritične presoje kvalitete blaga. Vsako meso, čigar kvaliteta ne odgovarja prodajni ceni, naj se dosledno zavrne. Prodajalci se morajo strogo držati cen, katere imajo vidno označene. Telečje meso prve vrste 60 K, druge 58 K. Slanina in mast se vstrajno drži na stari ceni. Riba in sal 140 K, mast 160 K. Upliv konkurence ameriške masti, ki se v detajlu prodaja v Ljubljani po 120 K kg, bi bil izredno učinkovit, če bi se preskrbelo večjo množino; posamezni vagoni pridejo premalo v poštev. Analiza ameriške masti je izkazala čisto svinjsko mast, vsled tega se more to blago občinstvu popolnoma priporočati. Prekajeno meso prve vrste 120 K, druge 110 K. Kvaliteta mesnih izdelkov je zadnje čase zopet zelo nazadovala. Vzrok leži v nesposobnosti in malomarnosti naših producentov, ker jim manjka za to potrebne strokovne izobrazbe. Od tujcev, ki prihajajo v Ljubljano, od katerih naj bi se učili, dobimo običajno le izmeček. Dvig produkcije mesnih izdelkov bi bil zelo priporočljiv, ker se s tem konsumentu zelo olajša in poceni prehrana. Samo ob sebi umevno se sme spraviti v tržni promet samo prve vrste blago vsled velike opasnosti teh izdelkov za človeško zdravje. Glede klobas se priporoča občinstvu vsled velikega preostajanja mesa na trgu veliko pozornost. Perutninski trg je primeren, kvaliteta blaga pa slaba, ker ni pri nas še razvita vzorna reja perutnine. V prvi vrsti vsled pomanjkanja in draginje krmil. Divjačine in rib letos na trgu ni skoro nič. Cena mleku 12 K liter; glede kvalitete vlada stara mizerija. Moka se konstantno drži na ceni 30 K za št. 0 v detajlni razprodaji. Konkurenca ameriške ržake bi bila tu izredno občutna, ko bi se posrečilo spraviti večjo množino blaga v Ljubljano.

Maribor.

Ogenj. V stanovanju blaginčarke mariborskega mestnega kopališča se je vsled nepogašene žrjavice vnela obleka in preden so sstanovaleci zapazili ogenj, je že začela goriti tudi oprava. Blaginčarka ima več tisoč kron škode.

Celje.

Celjski občinski svet ima jutri v popoldne redno sejo, katera obsega poročila raznih odsekov in raznoterosti.

Izobraževalno društvo »Bratstvo« v Celju lepo napreduje. V četrtek zvečer se je v društvenih prostorih vršil širši članski sestanek, na katerem se je sestavil dramatični odsek, razpravljalo se je o ustanovitvi plesne šole, o prireditvi predavanj in še o nekaterih drugih stvareh. Za oktober se pripravlja tudi

gledališka predstava, ki se vprizori ob priliki prireditve »Bratstva« v Narodnem domu.

Francoski krožek se je te dni ustanovil v Celju. Ustanovni občni zbor se je vršil pod predsedstvom župana dr. Hrašovca in je bil dobro obiskan. Pripravljali odbor pod predsedstvom župana namerava v kratkem urediti vse potrebno, da se bodo sestanki in kurzi redno vršili ter preskrbeti tudi primeren lokal za čitalnico in knjižnico.

Pred štirinajstimi dnevi smo vprašali, kaj je z nakupovalno zadruzo in z njenim računom. Prav enako želimo tudi poznati kot odborniki razstavnega odbora računski zaključek od obrtne razstave 1922 v Celju. Računi so zaključeni, treba je sklicati odbor in jih predložiti istemu. To prosimo samo zaradi tega, da se ne bo zopet pozabilo.

Prvenstvene nogometne tekme jesenske sezone se prične danes v nedeljo 1. okt. v Celju. Kot prva nastopita najmočnejša nasprotnika »Atletiki« in »S. K. Celje«. Tekma se vrši ob 4. uri popoldne na igrališču pri »Skalni kleti«.

Novo veliko stanovanjsko hišo je postavil tovarnar Westen v Gaberju. Hiša ima mnogo stanovanj in bo moderno urejena. To je že tretja stanovanjska hiša, ki jo je postavil tovarnar Westen za svoje uslužbence. Kaj pa druga industrijska podjetja v Celju?

Novo meščansko šolo v trgu Vojnik pri Celju otvorijo še letošnjo jesen. Šola bo nastanjena v poslopju bivše nemške šole.

Z gobami se je zastrupila v Gaberju tovarniška delavka pri Westernu Katarina Smodej. Prepeljali so jo v bolnico, kjer je kljub zdravniški pomoči umrla. Treba je dobro pregledati goba, preden se jih skuha, posebno, če iste naberejo otroci. V tej družini so bili zastrupljeni po gobah tudi otroci, katere pa se je posrečilo rešiti.

Smrtna kosa. Umrl je v Gradcu celjski trgovec s knjigami in papirjem gosp. Fric Rasch. Pred nekaj tedni je tako nesrečno padel, da si je zlomil nogo. Prepeljali so ga v Gradec v bolnico, kjer pa je umrl.

Gostilničar Johann Pristovsčeg na Spodnji Hudinji v celjski okolici priredi večkrat domač koncert. Na te koncerte pa vabijo plakati, ki so tiskani v tako spakodranj slovenščini, da je škandal. Proti takemu omalovaževanju našega jezika bi se moralo pač ostreje nastopiti.

Pokrajina.

Zagorje ob Savi. Splošno ogledanje je vzbudil v Zagorju ukrep okrajnega sodišča v Ljubli, ki je s silo vrglo na cesto družino F. I. rudniškega poduradnika z 9 otroci, ne da bi se mu preje nakazalo drugo stanovanje. Iz človekoljubja je dal tukajšnji »Sokol« rodbini (11 oseb) sobo (garderobo) v »Sokol-skem domu« na razpolago. — Prva seja novega obč. odbora se je vršila v sredo, dne 27. t. m. ob 3. uri popoldne. Člorniki NSS so stavlili za prvo sejo sledeče predloge: 1. Potom ulog in osebne intervencije pri vladi naj se pospeši zidanje prepotrebni delavskih stanovanj s strani trboveljske družbe. 2. Preskrba prebivalstva s cenejšim mesom, eventualno otvoritev občinske mesnice. 3. Ureditve krušne zadeve, oziroma otvoritev občinske mesnice. 4. Povišanje podpore občinskim revežem. 5. Nadzorovanje gostien oziroma zakonitega žganjetoča. 6. Izvolitev zastopnika občine v »Elektr. zadruzo«. Preureditev VI., VII., VIII. razreda ljudske šole v I., II. in III. razred meščanske šole. 8. Povišanje plač občinskim uslužbencem. Pri prvi točki se je sklenilo, da naj se

njegove žrtve, temveč je raje drvelo za plavimi, črnimi in rdečimi odrešeniki.

Ko je prišel v Belgrad, je kmalu pregledal situacijo. Videl je sicer, da ima v demokratskem klubu uradništvo največ sovražnikov, a mož si je mislil: Če hočemo trdnjavo premagati, je najbolje, da se ugnezdimo v njej. Rečeno storjeno. Uradništvo je med tem kričalo, zabavljalo in zahtevalo zlatih gradov, tako da so prišle njihove zahteve opetovano na razgovor v parlamentu ter sta g. Kumanudi in Pribičević le z največjo težavo odbijala njihove naskoke in zahteve.

V teh časih je g. Reisner v parlamentu diplomatsko molčal, ker je slutil, da njegova ura še ni prišla. Pogosto ga je hudo ščegetal jezik, zlasti tedaj, ko je zastopnik vlade, katere hrbenico tvori njegov klub, predlagal, da ne laho uradne ure na sklep ministrskega sveta poljubno podaljšujejo, a vedno si je mislil: Govoriti je srebrno, molčati pa zlato.

Tem pridneje se je pripravljaj na glavni naskok. Ker je imel med tem ogromno posla z revizijo neklih čudnih kontov v Jadranski banki, se je ta naskok nekoliko zakasnil, a s tem večjo vehemenco se je zagnal v boj sedaj in vse kaže, da bo ubil zato kar dve muhi

z enim udarcem, namreč izdelal pragmatiko in osrečil uradništvo z zlato valuto ter tako enkrat za vselej zavezal jezike brezobraznim hujšakom, to tem bolj, ker ima v žepu resolucijo načelnika ljubljanske oblastne organizacije JDS in pa neomajno zaupanje onih uradnikov, ki so bili vladničji »pri Mraku«. To obje tvoji gotovo orožje, kateremu se ne more ustavljati ves Beograd.

Ker tudi Troja ni padla že pri prvem naskoku, tudi tu kaka presenečenja niso popolnoma nemogoča, a vse kaže, da nas g. Reisner to pot ne bo razočaral. Po najnovejših poročilih ima uradništvo tako pragmatiko, kakor tudi zlato valuto do malega že v žepu kajti neumorno delo g. Reisnerja in njegovo navihano postopanje je rodilo že pri tem prvem navalu kolosalne uspehe. Odbor za pragmatiko je sprejel že ducat paragrafov in izvolil pododbor, ki naj izvoli odsek za študiranje št. 14. Morda izvoli odsek še kak pododsek, ki bo študiral kak drobec tega š, a nič ne de, bo pa pragmatika zato tem bolj prešturana. Dalje je tudi zlata valuta že do malega v žepu, kajti g. Kumanudi, Reisnerjev somišljenik je že doslej izjavil, da je pripravljen z vsemi silami pobijati draginjo in še z večimi silami delovati

prosi trboveljsko družbo, da zida stanovanja, ker prisilili se je ne more. Za proučitev druge točke, znižanje cen mesa oziroma otvoritev občinske mesnice se izvoli tridanski odsek, ki prouči to zadevo. Tretja točka, otvoritev občinske pekarnice oziroma pritisk na peke, da pečejo kruh po primernih cenah z zadostno težo, se tozadevno poveri v drugi točki izvoljenemu odseku. Povišanje podpore občinskim revežem, ki nimajo nobenih dohodkov, se takoj izvede. Nadzorovanje gostien, da ne bodo dajale preveč plače gostom in za kaznovanje pijancev in razgrajevcev se poveri trem odbornikom. Nato se izvolijo trije odborniki, ki nadzorujejo gradbo občinske javne razsvetljave. Gosp. županu se poveri, da stopi v stik s tukajšnjim voditeljem ljudskih šol in napravi vlogo na »višji krajni šolski svet« v svrhu otvoritve meščanske šole v Zagorju. Občinskim uslužbencem se poviša plača šole s 1. oktobrom za ca. 30 odstotkov. Dodatni predlog odbornikov NSS, da se povišek zaračuna in izplača tudi za nazaj od 1. V. 1922 je socijalist g. Čobal (JSDS) pobijal in ga ni dal na glasovanje. Končno je staval odbornik Flisk (SLS) prosti predlog glede glasovanja za »avtonomijo«, kar pa je bilo stavljeno na dnevni red prihodnje seje.

Iz Črnomlja nam poročajo: Kakor smo imeli poleti premalo dežja, ga imamo zdaj že več ko preveč. Vina bomo pridelali dosti in to dobre kapljice, ampak nastopiti bi morali lepi solnčni dnevi, sicer bodo pričele jagode pokati in gniti. Da ni bilo zadnje dni toliko dežja, bi bile cene vinu še bolj padle kakor so. Danes ga ponujajo po 18 K, žal, da tudi za ta denar ni kupcev.

Marenberk. Podružnica Jug. Matice v Marenberku priredi v nedeljo, dne 8. oktobra 1922 ob 3. uri pop. v Brudermanovi dvorani v Marenberku s prijaznim sodelovanjem pevskega društva »Velka« iz Podvelke in orkestra iz Vuzenice koncert s tombolo s sledečim sporedom: 1. Godba orkestra, pevske točke, govor g. dr. Medveda iz Maribora, tombola in prosta zabava.

Slovenska Bistrica. V četrtek, dne 28. sept. 1922 ob pol 5. uri popoldne smo izkazali zadnjo čast našemu vrlu prvorbitelju g. Petru Novaku, posestniku, gostilničarju in bivšemu deželnemu poslancu, ki je bil pred vojno in tudi po prevratu duša našega narodnega, kulturnega in gospodarskega življenja. Kako spoštovan in priljubljen je bil pokojni Peter Novak med nami, je pokazal njegov veličasten pogreb, katerega se niso udeležili polnoštevilno le domačini, temveč v veliki meri tudi slovenjebistriški okoličani.

Sokolstvo.

Gradbeni odsek Sokola, Moste priredi v nedeljo, dne 1. oktobra t. l. ob 4. uri popoldne v društvenem prostoru na Selu »vinsko trgatav« s plesom in drugim zabavnim sporedom. Na razpolago bo razen jestvin tudi dobro vino. Ker je čisti dohodek namenjen za zgradbo »Sokolskega doma« vabi k obilni udeležbi odsek. Zdravo!

Gledališče in glasba.

Dramsko gledališče se otvori v nedeljo Cankarjevimi »Hlapci«. Pregled letošnje sezone nam nudi mnogovrsten izbor naših in tujih del. Tudi klasična drama bo poleg najmodernejših zastopana. V pričetku sezone gostuje gospa Marija Vera iz Beograda. Izmed novangažiranih članov pozdravljamo g. Milana Skrbinka, ki po daljši odsotnosti

zopet nastopi. Režiral bo »Romantične duše«, za razvoj dramatika Iv. Cankarja značilen in zelo zanimiv prvenec. Pripravljena je v režiji g. Osipa Sesta senzacionalna drama R. U. R. praškega dramaturga K. Čapka. Studira se »Živi mrtvec«, Tolstojeva posmrtna drama izredne notranje sile, nadalje »Hedda Gabler« Henrik Ibsena. Kakor vse kaže, bo tekoča dramska sezona skušala glede kakovosti izbranih del in po svojem pomnoženem ensembelu podati umetniškimi intencijam vodstva dosleden in smotrni program.

Gledališki abonmaji se sprejemajo v gledališkem knjigovodstvu (dramsko gledališče) še v ponedeljek, dne 2. okt. 1922 od 4. do 6. popoldne, v torek, dne 3. okt. 1922 dopoldne in popoldne in enako v sredo, dne 4. okt. 1922.

Društvene vesti.

Ruski akademiki, katerih večina živi v taki bedi, da so primorani v prostem času nositi opeko, omet, deske itd. pri raznih stavbiščih in podjetjih prirediti danes, v nedeljo v Narodnem domu ples in istočasno v areni zanimivo predstavo gledališča »Deveča dežela«. Natančno spored se izve iz lepakov, po mestu. Ne odvrnite jih, ko vam bodo prišli ponujati vstopnice! Vstopnina 10 Din.

J. A. D. »Triglava«, podružnica v Ljubljani, opozarja tovariše »Triglavan« z ozirom na pričetek predavanj v zimskem semestru na ljublj. univerzi na sledeče: Menza se otvori šele okoli 20. oktobra v akad. kolegiju, zato nikar ne prihajajte, če nimate važnih razlogov, še prej za stalno v Ljubljano, temveč pridite le k inškrpciji in se potem vrnite do otvoritve menze nazaj domov.

Univerzitetna uprava še do danes nima nikakršnih navodil iz Beograda radi državnih štipendij, vendar je pričakovati, da jih do inškrpcije dobi, zato prinesite k inškrpciji s seboj vse listine, ki bodo eventualno potrebne kot priloge k prošnjam za drž. štipendije: ubožni list, zrelostno spričevalo, kolokvijska in izpitna spričevala, zdravniško spričevalo, za tovariše, katerih bratje in sestre še obiskujejo kako šolo, bo potrebno potrdilo šolske oblasti o njih obisku, nadalje reverz, da bo prosilec dvakrat tako dolgo služil v drž. službi kot uživa štipendijo (pri mladoletnih morajo ta reverz podpisati starši), event. še krstni in domovinski list. Ker je pričakovati, da se bo reševanje prošni in izplačanje štipendij precej časa zavleklo, priskrbite si za najmanj 2 meseca kje drugje gnetnih sredstev, posebno z ozirom na delstvo, da je PDJA, ki ne dobi več drž. subvencije, že 5. sept. t. l. zatvorilo menzo in bo moral letos vsak tovarš plačati celo hrano v menzi, ki bo stala okrog 38 K dnevno. Prošnje za sprejem v akad. kolegij bodo okoli 10. okt. rešene. Tovariši, ki so bili že lani definitivno sprejeti in so izpolnili pogoje glede učnih uspehov, bodo se z dovoljenjem ravnateljstva smeli že prej vseliti hrano bi dobili do otvoritve menze v »Domovini« za 40 K dnevno. Natančnejših navodil glede menze, drž. štipendij in eventualnih drugih podpor začasno ne moremo dati; kakor hitro bo to mogoče, bo odbor pravočasno tovariše v časopisih obvestil. Ker mora po društvenih pravilih biti vsak »Triglavan« član »Sokola«, opozarjamo »Triglavan« kakor tudi tovariše, ki nameravajo vstopiti v »Triglavo«, da se morajo izkazati s člansko izkaznico oziroma potrdilom o sprejemu pri domačem sokolskem društvu ali pri enem izmed ljubljanskih sokolskih društev. — Mejak Ervin, cand. iur., t. ž. predsednik.

Univerzitetna uprava še do danes nima nikakršnih navodil iz Beograda radi državnih štipendij, vendar je pričakovati, da jih do inškrpcije dobi, zato prinesite k inškrpciji s seboj vse listine, ki bodo eventualno potrebne kot priloge k prošnjam za drž. štipendije: ubožni list, zrelostno spričevalo, kolokvijska in izpitna spričevala, zdravniško spričevalo, za tovariše, katerih bratje in sestre še obiskujejo kako šolo, bo potrebno potrdilo šolske oblasti o njih obisku, nadalje reverz, da bo prosilec dvakrat tako dolgo služil v drž. službi kot uživa štipendijo (pri mladoletnih morajo ta reverz podpisati starši), event. še krstni in domovinski list. Ker je pričakovati, da se bo reševanje prošni in izplačanje štipendij precej časa zavleklo, priskrbite si za najmanj 2 meseca kje drugje gnetnih sredstev, posebno z ozirom na delstvo, da je PDJA, ki ne dobi več drž. subvencije, že 5. sept. t. l. zatvorilo menzo in bo moral letos vsak tovarš plačati celo hrano v menzi, ki bo stala okrog 38 K dnevno. Prošnje za sprejem v akad. kolegij bodo okoli 10. okt. rešene. Tovariši, ki so bili že lani definitivno sprejeti in so izpolnili pogoje glede učnih uspehov, bodo se z dovoljenjem ravnateljstva smeli že prej vseliti hrano bi dobili do otvoritve menze v »Domovini« za 40 K dnevno. Natančnejših navodil glede menze, drž. štipendij in eventualnih drugih podpor začasno ne moremo dati; kakor hitro bo to mogoče, bo odbor pravočasno tovariše v časopisih obvestil. Ker mora po društvenih pravilih biti vsak »Triglavan« član »Sokola«, opozarjamo »Triglavan« kakor tudi tovariše, ki nameravajo vstopiti v »Triglavo«, da se morajo izkazati s člansko izkaznico oziroma potrdilom o sprejemu pri domačem sokolskem društvu ali pri enem izmed ljubljanskih sokolskih društev. — Mejak Ervin, cand. iur., t. ž. predsednik.

Univerzitetna uprava še do danes nima nikakršnih navodil iz Beograda radi državnih štipendij, vendar je pričakovati, da jih do inškrpcije dobi, zato prinesite k inškrpciji s seboj vse listine, ki bodo eventualno potrebne kot priloge k prošnjam za drž. štipendije: ubožni list, zrelostno spričevalo, kolokvijska in izpitna spričevala, zdravniško spričevalo, za tovariše, katerih bratje in sestre še obiskujejo kako šolo, bo potrebno potrdilo šolske oblasti o njih obisku, nadalje reverz, da bo prosilec dvakrat tako dolgo služil v drž. službi kot uživa štipendijo (pri mladoletnih morajo ta reverz podpisati starši), event. še krstni in domovinski list. Ker je pričakovati, da se bo reševanje prošni in izplačanje štipendij precej časa zavleklo, priskrbite si za najmanj 2 meseca kje drugje gnetnih sredstev, posebno z ozirom na delstvo, da je PDJA, ki ne dobi več drž. subvencije, že 5. sept. t. l. zatvorilo menzo in bo moral letos vsak tovarš plačati celo hrano v menzi, ki bo stala okrog 38 K dnevno. Prošnje za sprejem v akad. kolegij bodo okoli 10. okt. rešene. Tovariši, ki so bili že lani definitivno sprejeti in so izpolnili pogoje glede učnih uspehov, bodo se z dovoljenjem ravnateljstva smeli že prej vseliti hrano bi dobili do otvoritve menze v »Domovini« za 40 K dnevno. Natančnejših navodil glede menze, drž. štipendij in eventualnih drugih podpor začasno ne moremo dati; kakor hitro bo to mogoče, bo odbor pravočasno tovariše v časopisih obvestil. Ker mora po društvenih pravilih biti vsak »Triglavan« član »Sokola«, opozarjamo »Triglavan« kakor tudi tovariše, ki nameravajo vstopiti v »Triglavo«, da se morajo izkazati s člansko izkaznico oziroma potrdilom o sprejemu pri domačem sokolskem društvu ali pri enem izmed ljubljanskih sokolskih društev. — Mejak Ervin, cand. iur., t. ž. predsednik.

Univerzitetna uprava še do danes nima nikakršnih navodil iz Beograda radi državnih štipendij, vendar je pričakovati, da jih do inškrpcije dobi, zato prinesite k inškrpciji s seboj vse listine, ki bodo eventualno potrebne kot priloge k prošnjam za drž. štipendije: ubožni list, zrelostno spričevalo, kolokvijska in izpitna spričevala, zdravniško spričevalo, za tovariše, katerih bratje in sestre še obiskujejo kako šolo, bo potrebno potrdilo šolske oblasti o njih obisku, nadalje reverz, da bo prosilec dvakrat tako dolgo služil v drž. službi kot uživa štipendijo (pri mladoletnih morajo ta reverz podpisati starši), event. še krstni in domovinski list. Ker je pričakovati, da se bo reševanje prošni in izplačanje štipendij precej časa zavleklo, priskrbite si za najmanj 2 meseca kje drugje gnetnih sredstev, posebno z ozirom na delstvo, da je PDJA, ki ne dobi več drž. subvencije, že 5. sept. t. l. zatvorilo menzo in bo moral letos vsak tovarš plačati celo hrano v menzi, ki bo stala okrog 38 K dnevno. Prošnje za sprejem v akad. kolegij bodo okoli 10. okt. rešene. Tovariši, ki so bili že lani definitivno sprejeti in so izpolnili pogoje glede učnih uspehov, bodo se z dovoljenjem ravnateljstva smeli že prej vseliti hrano bi dobili do otvoritve menze v »Domovini« za 40 K dnevno. Natančnejših navodil glede menze, drž. štipendij in eventualnih drugih podpor začasno ne moremo dati; kakor hitro bo to mogoče, bo odbor pravočasno tovariše v časopisih obvestil. Ker mora po društvenih pravilih biti vsak »Triglavan« član »Sokola«, opozarjamo »Triglavan« kakor tudi tovariše, ki nameravajo vstopiti v »Triglavo«, da se morajo izkazati s člansko izkaznico oziroma potrdilom o sprejemu pri domačem sokolskem društvu ali pri enem izmed ljubljanskih sokolskih društev. — Mejak Ervin, cand. iur., t. ž. predsednik.

Univerzitetna uprava še do danes nima nikakršnih navodil iz Beograda radi državnih štipendij, vendar je pričakovati, da jih do inškrpcije dobi, zato prinesite k inškrpciji s seboj vse listine, ki bodo eventualno potrebne kot priloge k prošnjam za drž. štipendije: ubožni list, zrelostno spričevalo, kolokvijska in izpitna spričevala, zdravniško spričevalo, za tovariše, katerih bratje in sestre še obiskujejo kako šolo, bo potrebno potrdilo šolske oblasti o njih obisku, nadalje reverz, da bo prosilec dvakrat tako dolgo služil v drž. službi kot uživa štipendijo (pri mladoletnih morajo ta reverz podpisati starši), event. še krstni in domovinski list. Ker je pričakovati, da se bo reševanje prošni in izplačanje štipendij precej časa zavleklo, priskrbite si za najmanj 2 meseca kje drugje gnetnih sredstev, posebno z ozirom na delstvo, da je PDJA, ki ne dobi več drž. subvencije, že 5. sept. t. l. zatvorilo menzo in bo moral letos vsak tovarš plačati celo hrano v menzi, ki bo stala okrog 38 K dnevno. Prošnje za sprejem v akad. kolegij bodo okoli 10. okt. rešene. Tovariši, ki so bili že lani definitivno sprejeti in so izpolnili pogoje glede učnih uspehov, bodo se z dovoljenjem ravnateljstva smeli že prej vseliti hrano bi dobili do otvoritve menze v »Domovini« za 40 K dnevno. Natančnejših navodil glede menze, drž. štipendij in eventualnih drugih podpor začasno ne moremo dati; kakor hitro bo to mogoče, bo odbor pravočasno tovariše v časopisih obvestil. Ker mora po društvenih pravilih biti vsak »Triglavan« član »Sokola«, opozarjamo »Triglavan« kakor tudi tovariše, ki nameravajo vstopiti v »Triglavo«, da se morajo izkazati s člansko izkaznico oziroma potrdilom o sprejemu pri domačem sokolskem društvu ali pri enem izmed ljubljanskih sokolskih društev. — Mejak Ervin, cand. iur., t. ž. predsednik.

Univerzitetna uprava še do danes nima nikakršnih navodil iz Beograda radi državnih štipendij, vendar je pričakovati, da jih do inškrpcije dobi, zato prinesite k inškrpciji s seboj vse listine, ki bodo eventualno potrebne kot priloge k prošnjam za drž. štipendije: ubožni list, zrelostno spričevalo, kolokvijska in izpitna spričevala, zdravniško spričevalo, za tovariše, katerih bratje in sestre še obiskujejo kako šolo, bo potrebno potrdilo šolske oblasti o njih obisku, nadalje reverz, da bo prosilec dvakrat tako dolgo služil v drž. službi kot uživa štipendijo (pri mladoletnih morajo ta reverz podpisati starši), event. še krstni in domovinski list. Ker je pričakovati, da se bo reševanje prošni in izplačanje štipendij precej časa zavleklo, priskrbite si za najmanj 2 meseca kje drugje gnetnih sredstev, posebno z ozirom na delstvo, da je PDJA, ki ne dobi več drž. subvencije, že 5. sept. t. l. zatvorilo menzo in bo moral letos vsak tovarš plačati celo hrano v menzi, ki bo stala okrog 38 K dnevno. Prošnje za sprejem v akad. kolegij bodo okoli 10. okt. rešene. Tovariši, ki so bili že lani definitivno sprejeti in so izpolnili pogoje glede učnih uspehov, bodo se z dovoljenjem ravnateljstva smeli že prej vseliti hrano bi dobili do otvoritve menze v »Domovini« za 40 K dnevno. Natančnejših navodil glede menze, drž. štipendij in eventualnih drugih podpor začasno ne moremo dati; kakor hitro bo to mogoče, bo odbor pravočasno tovariše v časopisih obvestil. Ker mora po društvenih pravilih biti vsak »Triglavan« član »Sokola«, opozarjamo »Triglavan« kakor tudi tovariše, ki nameravajo vstopiti v »Triglavo«, da se morajo izkazati s člansko izkaznico oziroma potrdilom o sprejemu pri domačem sokolskem društvu ali pri enem izmed ljubljanskih sokolskih društev. — Mejak Ervin, cand. iur., t. ž. predsednik.

Univerzitetna uprava še do danes nima nikakršnih navodil iz Beograda radi državnih štipendij, vendar je pričakovati, da jih do inškrpcije dobi, zato prinesite k inškrpciji s seboj vse listine, ki bodo eventualno potrebne kot priloge k prošnjam za drž. štipendije: ubožni list, zrelostno spričevalo, kolokvijska in izpitna spričevala, zdravniško spričevalo, za tovariše, katerih bratje in sestre še obiskujejo kako šolo, bo potrebno potrdilo šolske oblasti o njih obisku, nadalje reverz, da bo prosilec dvakrat tako dolgo služil v drž. službi kot uživa štipendijo (pri mladoletnih morajo ta reverz podpisati starši), event. še krstni in domovinski list. Ker je pričakovati, da se bo reševanje prošni in izplačanje štipendij precej časa zavleklo, priskrbite si za najmanj 2 meseca kje drugje gnetnih sredstev, posebno z ozirom na delstvo, da je PDJA, ki ne dobi več drž. subvencije, že 5. sept. t. l. zatvorilo menzo in bo moral letos vsak tovarš plačati celo hrano v menzi, ki bo stala okrog 38 K dnevno. Prošnje za sprejem v akad. kolegij bodo okoli 10. okt. rešene. Tovariši, ki so bili že lani definitivno sprejeti in so izpolnili pogoje glede učnih uspehov, bodo se z dovoljenjem ravnateljstva smeli že prej vseliti hrano bi dobili do otvoritve menze v »Domovini« za 40 K dnevno. Natančnejših navodil glede menze, drž. štipendij in eventualnih drugih podpor začasno ne moremo dati; kakor hitro bo to mogoče, bo odbor pravočasno tovariše v časopisih obvestil. Ker mora po društvenih pravilih biti vsak »Triglavan« član »Sokola«, opozarjamo »Triglavan« kakor tudi tovariše, ki nameravajo vstopiti v »Triglavo«, da se morajo izkazati s člansko izkaznico oziroma potrdilom o sprejemu pri domačem sokolskem društvu ali pri enem izmed ljubljanskih sokolskih društev. — Mejak Ervin, cand. iur., t. ž. predsednik.

Univerzitetna uprava še do danes nima nikakršnih navodil iz Beograda radi državnih štipendij, vendar je pričakovati, da jih do inškrpcije dobi, zato prinesite k inškrpciji s seboj vse listine, ki bodo eventualno potrebne kot

Gospodarstvo.

Stanje Narodne banke Kralj. SHS.

Pomočnik finančnega ministra, g. Dušan Pavšič, je obrazložil stanje naše Narodne banke sledeče:

Obtok bankovcev Narodne banke, ki znaša de facto nekaj preko 5 milijard, se mora razdeliti po bistvu v dva dela. Štiri in pol milijarde je dobila država in so z razstavljenimi državnimi domennami pravzaprav polno krite. Odplačilo tega dolga tvori stalno temo razpravljanj in bodo v kratkem vladi predloženi konkretni predlogi, tako da je začetek tozadevne akcije preložen.

Drugi del obtoka bankovcev tvori ostanek okroglo 500 milijonov dinarjev, ki je bil stavljen na razpolago na podlagi zakona, odnosno zlatega kritja državnega gospodarstva ob popolnem bančnem kritju.

Zlato kritje banke znaša 500 milijonov v efektivnem zlatu, srebru in zlatih vrednotah, pretežno dolarjih. V smislu zakona je bančno vodstvo upravičeno, staviti na razpolago gospodarstvu trikratni znesek t. j. 1500 milijonov dinarjev, proti popolnemu bančnem kritju.

Dejansko pa je Narodna banka izročila le gor omenjenih 500 milijonov različnim bankam in industrijskim podjetjem, medtem ko se nahaja nadaljnjih 850 milijonov na ziro-kontih banke, tako da so pravzaprav samo interno v prometu. Bančno vodstvo ima po tem račun na sedanjem stanju možnost, podpreti naše gospodarsko življenje in njegove potrebe (izvoz sliv etc.) še z nadaljnjih 150 milijoni dinarjev. Na ta način more banka popolnoma zadovoljiti vse upravičene zahteve; umetničenja, o katerih se tako mnogo govori, so popolnoma nepotrebna, tako da so tudi vesti o povečanju inflacije v svrhu odstranitve pomanjkanja denarja najmanj pretirane.

Kako malo se more govoriti o kakšni inflaciji v pravem pomenu besede, dokazuje dejstvo, da je zlata vrednota v banki še sedaj vknjižena po predvojni ceni. Tako je vknjižena vrednost napoleondora z 20 dinarji, zlatega dolarja z 5 dinarji. To postopanje je že v vseh drugih državah odpravljeno. Pri evensuelnem realiziranju zlatega zaklada bi mogla banka popolnoma lahko odkupiti ves obtež po današnjem tečaju; dolžni razmerje države in kritje državnih domenn takozvane Musilove proge za Čabarna iz obzira.

Naloga notne banke je, kriti potrebo države in bo tudi vedno mogla zadostiti vsem zakonitim zahtevkom, ne da bi povzročila dejansko inflacijo.

Ing. M. Klodič.

Železnica Kočevje-Brod Moravice.

Nočem prežvekovati stotikrat ene iste stvari glede nameravane rove železniške zveze Slovenije z morjem — zdi se mi samo, da tekem dosedanje borbe za izbiro trase ni bilo dovolj pretreseno razmerje, ki ga označujem v naslovu tega članka. Zato nekaj besed o tem vprašanju.

Vzemimo najprej Čabar kot izhodno točko. Dajava Čabar — Delnice mimo Broda na Kupi meri po cesti približno 41½ km. Vozimo najprej od višine 532 m na 223 m (višina mosta pri Brodu na Kupi) t. j. 300 m navzdol, od mosta naprej na Delnice po mestoma zelo strmi in slabi cesti pa 507 m navzgor na 730 m visoko ležečo postajo Delnice.

Ako bi se zgradila železnica Kočevje-Brod Moravice, bi znašala dajava Čabar-Nova postaja Brod na Kupi okroglo 32 km, prihranilo bi se torej na daljavi 9¼ km, na cestni vožnji navzgor pa okroglo 500 m.

To so glavni razlogi, zaradi katerih naj bi se po mnenju Čabrancev ali njih zastopnikov zgradila železnica Kočevje-Brod Moravice, akoravno odgovarja proga Kočevje in Črnomelj-Severin Vrbovsko širšim interesom, nego prvomenovana.

Ali se Čabrancev res ne da pomisliti na noben drug način? Da vidimo! Glavno blago za izvoz iz teh krajev je les, in sicer pojde večinoma v smeri na morje, ne pa proti Ljubljani. Že ako se le zboljša cesta na Delnice, postane pomemben takozvane Musilove proge za Čabar problematičen. Iz Kuželja do vhodnega Delnice je namreč mogoče napraviti novo cesto, dolgo približno 14 km, kateri bi lahko dali vzpon le 3%. S tem bi bila v osebnem prometu proti morju novi postaji Brod na Kupi odvrzeta vsa važnost, ker ne smemo pozabiti, da bi trajala vožnja osebnega vlaka Brod n/Kupi — Brod Moravice — Delnice najmanj 1½ ure! Železniška vožnja Delnice-Sušak bi bila napram razdalji Brod n/Kupi — Sušak tudi za 16 dinarjev cenejša. Kdo torej bi delal naš ovinček Kuželj — Brod n/Kupi — Brod Moravice — Delnice po cesti in železnici, skupaj 43 km pota, zakar bi razdalja 2½ ure, ko bi prišel iz Kuželja po

novi cesti prej naravnost na Delnice? Mislim, da nikoli! V blagovnem prometu z novo cesto važnost postaje Brod n/Kupi gled dela Čabarske doline Čabar — Kuželj res ne bi bila popolnoma uničena, vsekakor pa bi se tovor vozilo naravnost na Delnice, posebno blago z višjo tarifo. Saj izda že pri lesu razlika v tarifi na Sušak zaradi večje daljave Brod/Kupi — Delnice 40 do 150 dinarjev pri vagonu, po kakovosti lastnega izdelka.

Toda les v glavnem ne prihaja iz okolice Kuželja, ampak iz ozadja doline. Iz Čabra moramo pa napraviti še drugo novo cesto, dolgo tudi 14 km, ki bi vodila mimo Okrivja, malodane horizontalno v bližino Gerova; od tod bi vozili po stari cesti do bližine Biljevine, do tu pa naprej zopet po cesti, ki bi se jo imelo v dolžini 10 km na novo zgraditi naravnost do postaje Delnice. Skupna daljava Čabar-Delnice bi bila 39 km brez večje izgubljene višine, ali bi se obstoječa cesta izmed Gerova in Biljevine tudi še mestoma prečlozila. Vprašam zopet: Kdo bi še vozil svoj les potem iz Čabra na Brod n/Kupi, ko bi ga mogel z istim trudom in stroški spraviti po novih cestah naravnost na Delnice? Tudi gotovo nikoli!

Oglejmo si še položaj Prezida, ki leži 765 m visoko. Računajoč s prej navedenim novim cestnim delom Biljevine — Delnice bi znašala daljava Prezida — Delnice 41 km z nepretrgano izgubo višin, dolžina obstoječe ceste Prezida — Čabar — postaja Brod n. Kupi pa 44 km. Stoji torej, da bi tudi iz Prezida ne bilo niti tovara niti osebnega prometa za postajo Brod n. Kupi! Ondotnim krajem bi bilo torej pomagano z zgradbo približno 45 km novih cest, kar bi stalo danes okroglo 20 milijonov dinarjev; ta vsota je dosegljiva tem več, ako pomislimo, da bi take težnje gotovo podpirala vojaška oblast, kateri je na tem ležeče, razpolagati ob meji s kolikor mogoče gostim in dobrim cestnim omrežjem. Gotovo bi se to dalo prej doseči, kakor železnico, ki stane več kakor milijardo kron in ki naj je *privatna konkurenčna proga proti uzakonjeni državni železnici Kočevje — Stari trg — Severin — Vrbovsko*.

Druga manj enostavna in dražja rešitev vprašanja zveze krajev okrog Prezida (Loški potok, Draga, Trava, Čabar, Stari trg pri Ložu, Babna polica, Babno polje, Milancov vrh itd.) bi bila potem ozkotitve železnice na Delnice, Lekve ali najbolje v smeri naravnost na Bakar. Ta zadnja trasa bi bila najboljša, ker bi prvič prečla naravnost srce pragozdov med Kočevjem in Kvarnerskim zalivom, drugič pa zaradi tega, ker bi tamošnja industrija ne bila več odvisna od dostave vagonov in sploh od obrata državne železnice, ampak bi dobila neodvisen izhod za ukrcavanje direktno ob morskem obali. Vzponi in padci na progi bi mogli biti 30 stopinj in več (glej takozvana Steinbeissova gozdna železnica v Bosni); denar za tako železnico bi se gotovo prej dobil, kakor za Musilovo progo, ker bi bila prav gotovo rentabilna. Toda o podrobnostih teh variant morda drugič.

Končno še nekaj besedi glede boja, ki se ga vodi še vedno ob Musilovi progi proti uzakonjeni zvezi na Vrbovsko. Hoče se za Musilovo progo vključ vsem izposlovati koncesijo in delati na to, da se začne graditi. G. dr. Musil predloži v kratkem izdelani podrobni projekt, ki bo, o tem ni dvoma, strokovno prvovrsten in na zunaj najlepše izdelan. Ako tudi je detajlni projekt za Musilovo progo glede stanja del trenutno, kakor stvari danes stoje, v tem ali onem oziru ugodnost, je tak projekt vendar še le papir. Vprašam: Ali je verjetno, da izda država koncesijo za privatno železnico, ki naj dela konkurenco lastni državni železnici? Morda se misli, da državna uprava to stori iz stališča, češ, potem ni treba, da gradim svojo železnico, ker gradi privatni kapital svojo in prihranim si tako težke milijone. Proti tej domnevi vprašamo zopet: Ali je verjetno, da pogazi državna uprava zakon, sklenjen v parlamentu in podpisan od kralja? In ako bi se to neverjetno početje vendar nameravalo, ali se bodo pustili interese okrog proge na Vrbovsko to dopasti? — Mislim, da ne! — In z gradbo Musilove proge naj se baje na vsak način začne. Ali misli kdo, da bo dobili za Musilovo progo milijardo kron (ali še več) od strani privatnega kapitala, ki vendar ve, da se misli s tem denarjem le delati konkurenco državni progi? Ako pomislimo, da *privatni kapital tudi dobro ve, da za eksploatacijo šum zapadno od Kočevja ni treba Musilove proge, ampak da se da to doseči na drugi, cenejši in boljši način*.

Mi pristaši uzakonjene proge na Vrbovsko gledamo mirno razvoj te zadeve. Ako se misli z malimi sredstvi začeti z gradnjo Musilove proge, samo da se začne, naj se le; to bo v zemljo zabiti denar, ki ga izdajatelji nikoli več videti ne bodo. — Mi stojimo na temelju zakona!

Socialna politika.

Volitve v pokojninski zavod.

V kratkem bodo razpisane volitve v upravo pokojninskega zavoda. Čakati je treba le še, da izide novi statut z uradnim tekstom. Z volitvami samimi se ne bomo bavili ker je to — pri nas vsaj — politična stran socialne politike, ampak opozoriti pri tej priliki na druga dejstva.

Če nas spomin prav zelo ne vara, bodo to izza prevrata prve volitve v eni avtonomiji, ki izvajajo socialno zavarovanje. In zdi se nam koristno, že vnaprej opozoriti bralce, kak pomen imajo volitve v upravo takih zavodov. To tembolj, ker smo imeli priliko nalepeti pri ljudeh, pri katerih bo moral biti pojem avtonomije v mezinu, popolno nevednost v tem pogledu.

Ker je primera s pokojninskim zavodom radi predstojčih volitev najbolj priročna, si izposojamo njegovo organizacijo za te vrstice. Pri tem pa nam je pogledati malo nazaj.

S pokojninskim zakonom je bila očitana tudi organizacija avstrijskih zavodov za pokojninsko zavarovanje. Ustanovila se je centrala na Dunaju in doželna mesta v provinciah (n. pr. v Gradcu in Trstu). Ker pa se je vlada zadovoljila s tem, da je zahtevala od dotakratnih privatnih, večinoma strokovnih pokojninskih društev in zavodov le prilagodjenje zakonitim predpisom in predlaganje bilanc, se z ustanovitvijo javnega zavoda ni napravil več kot eden korak naprej: pri obcem zavodu so bili zavarovani le tisti, ki niso bili že zavarovani pri kakem privatnem zavodu, a ti so lahko še vedno sprejemali nove člane. Da ni bilo za Avstrijo pri nas nikakoj posebnega zanimanja za ta zavod, daj se bilo precej drago, se ni torej čuditi, zlasti, ker se gaški in tržaški deželni urad najbrž ni dosti brizgal za slovanske zavarovance. Pri volitvah pa Slovenci niso nastopili kot taki, temveč kot službovalci in nametščenci in pa: kolikokrat so se vršile volitve od leta 1909 do vojne?

Ob prevratu je narodna vlada SHS v Ljubljani z naredbo ustanovila začasnega jugoslovanskega dediča avstrijskih javnih in privatnih zavodov z delokrogom v Sloveniji, nakar je zemaljska vlada v Splitu razširila delokrog ljubljanskega zavoda. Upravo je predstavljal očitnik dr. Zircovnik v zvezi z direktorjem dr. Sagadinom, poklicanim iz graškega deželnega urada. Dasi pa je vlada imenovala upravo, se ji ni nič posebno mudilo, spraviti v celotnih in povojnih razmerah zakon v sklad s potrebo, in zavod do lani ostal zelo podoben temu, kar so Rimljani zvali *hereditas iacens*.

Vsled vojne, pod upravo ene osebe radi smešno nizkega zavarovanja (do leta 1921 je bila najvišja premija K 30 mesečno pri neomejeno visoki plači), in zlasti vsled pomanjkanja trdnega pripravnega temelja se je zabrisal pravi značaj zavoda, vsled nizkih dajatev, ki so zastale na predvojnem nominalu, je postal zavod celo obsovačen, nametščenci so si pustili odtrgavati mesečno 30 kron ne da bi vpraševali kam gredo. Od leta 1921 se je začelo izboljševati vsaj zavarovanje s povvišanjem premij, tako da je treba še dvakratnega povviška, pa bo zavarovanje vsaj približno tam kot leta 1914, zdaj pa vabi zavod k volitvam prve redne uprave. Za zavod je velikanske važnosti, da se zavedajo pomena teh volitev. Šele skozi volitve bodo občutili v čem tiči avtonomnost zavoda, ki je sicer bila tuširana že v Avstriji s tem, da je predsednik — predstavnik zavoda — imenovan, in voljen.

Po svojih zastopstvih bodo pričeli vplačevalci premij res sami upravljati premoženje, ki že zdaj reprezentira prijazne ysote. Z volitvami šele bo za zavarovance postal zavod meso in kri, in to smo hoteli povedati.

Še par besedi o načinu volitev. V principu si stojita nasproti dve fronti z nasprotnimi interesi, ki pa volita sporedno in ločeno v enakomernih grupah: službovalci in službojemalci. Če je bil potrjen projekt statuta, ki ga je sestavil zavod, volita obe interesni grupi zopet ločeno po poklicnih jedinicah, ki se jim oddeli število mest po številu zavarovancev dotičnega poklica. S tem bi bilo doseženo zastopanje po moči in številu poklicne skupine.

Koliko je s tem odstranjena morebitna politična zloraba volitev, je druga stvar, s katero se ne mislimo baviti.

Volitve se vrše posredno, kot n. pr. volitve predsednika Združ. držav Sev. Amerike.

Zavarovanci volijo le delegate za občni zbor, ki izbere iz svoje srede načelnstvo in nadzorstvo.

Oglieni (carbon) papir

The Rex Co. Ljubljana.

Izobraževanje delavstva v Angliji.

V poslednjih letih je na polju izobrazbe Anglija napravila tako ogromno delo, da se ji čudijo celo Nemci. Anglija je konzervativna država in vztraja dolgo pri svoji tradiciji, toda če enkrat uvidi, da je treba radikalne spremembe, potem napne svoje sile in dela naravnost čudeže. To dokazuje že svetovna vojna, v kateri je Anglija takorekoč iz ničesar ustvarila ogromen vojni aparat, ki ni bil h koncu vojne nič slabši, kakor nemški.

Medtem, ko se je že preje na polju prosvete storilo za mladino v Angliji jako mnogo, se je zanemarljivo vzgojo delavstva, ki je temelj angleškega narodnega bogastva. Radi gori omenjene angleške lastnosti pa so se razmere v tem oziru tako spremenile, da lahko tekom desetih let že pride do silnega napredka.

Na Angleškem ni tako kot drugod, ko se vse podi za kako novo idejo. Tamkaj osvaja nova ideja peč za pečjo, ker je Anglež hladen in neustrašen in gleda na vsako novo stvar zelo skeptično. Če pa mu enkrat njegov zdrav razum pokaže, da je stvar dobra, potem zgrabi zanj in se bori, kakor pravi žilavi German.

Isto vidimo tudi pri ideji delavskega izobraževanja. Že v drugi polovici 19. stoletja jo je propagiral Ruskin, no uresničevati se je začela šele, ko se je delavstvo združilo v milijonskih delavskih organizacijah, ki razpolagajo s tolikimi sredstvi, da lahko tudi same mnogo doprinesajo za izobraževanje delavstva.

Prvo angleško delavsko vseučilišče je bilo ustanovljeno l. 1899 v Oxfordu in je bilo na čast prvobornitelja te ideje nazvano »Ruskin College«. Ta College ni v nikaki zvezi z znanim oxfordskim vseučiliščem. V upravnem svetu sede samo delegati različnih delavskih organizacij. Njegov cilj je: odgajati dijake ne samo kot delavce, temveč tudi kot državljane, ki naj v prvi vrsti pomagajo delavskemu gibanju in vsem delavskim organizacijam, katerih delovanje gre za odpravo kapitalističnega nasilja, politične neenakopravnosti in vseh drugih socialnih krivic, ki preprečujejo da bi bila človeška družba boljše in pravičnejša. L. 1903 se je omenjeni College preselil v lastno poslopje, ki se je l. 1913 temeljito preuredilo in služi danes za stanovanje in predavanje 50 dijakom. V poslopju je velika dvorana, knjižnica, skupna družabna soba in jedilnica. Kakor hitro bodo dopuščala sredstva, se bo zavod razširil. Po vzorcu ameriških in nekaterih angleških visokih šol obstoji tudi odsek za poučevanje potom dopisovanja za one delavce, ki iz kakršnegakoli vzroka ne morejo osebno prisostvovati predavanjem. Večina dijakov dobiva štipendije od svojih strokovnih organizacij. Tu najdemo rudarje, železničarje, tesarje, mlazarje, peke, stavce, poljedelske delavce itd. Ta raznolikost strok pripomore mnogo k razširjenju duševnega obzora poedinih dijakov. V zavodu se nahajajo tudi posamezni dijaki iz tujih držav, tako na primer iz Holandske.

Tečaji trajajo dve leti, so pa tudi taki, ki trajajo samo tri mesece. Popolna oskrba s šolnino vred stane 100 funtov letno, k čemur pride še svota za knjige in različne malenkosti, ki znaša kakih 20 funtov. Štipendistov je v zavodu sedaj 25. Predavanja so tako sestavljena, da nudijo dijaku temeljit obči pregled v takozvanih socialnih vedah, toda poleg tega se ozira tudi na moderne jezike in književnosti. Glavna svrha izobraževanja je, da postanejo dijaki po končanem študiju koristni in delavni člani delavskega gibanja, da ne zapuste svoje prejšnje stroke in da kot funkcionarji delavskih organizacij vodijo delavstvo. Za to jim šola nudi temeljit pouk v politični, ustavni in industrijski zgodovini lastne domovine in

nekoliko tudi drugih držav, potem o ekonomskih vedah, posebno o zgodovini, metodah in svrha delavskega gibanja. Kot bodoči borce mora biti vsak organizator tudi dober govornik, zato se dijaki uče tudi retorike (govornišva). Da si napravi čitateli lahko sodbo o glavnih predavanjih, jih naštejemo nekaj, ki so javljena za šolsko leto 1922/23: ekonomska teorija in zgodovina, socialna in politična zgodovina, javna uprava, knjigovodstvo, angleška književnost, govornišvo, marksizem, trademunionizem, industrijski zakonik, kooperativno gibanje, francoščina, nemščina, angleška gramatika, psihologija in socializem. Učitelji in profesorji so ali stalno nameščeni ali pa prihajajo vsučilišče le na eno ali tudi celo serijo predavanj. College izdaja tudi svoj list. Življenje dijakov je jako družabno in kaže skoro isto lice, kot v splošnem življenju visokošolskih dijakov na Angleškem. V okvirju zavoda se nahajajo socialni, zabavni, športni, pevski in dramski klubi. Vsako leto enkrat se zbere vsi že izšolani dijaki in ob tej priliki se v kakem industrijskem centru izvede velika akcija za College.

Ruskin College danes ni več pokus, temveč je trdno zakoreninjena institucija, ki gre v lepo bodočnost, kot to kažejo drugi kraji, kjer se po njegovem vzorcu ustanavljajo nova delavska vseučilišča. Iz delavskega vseučilišča v Oxfordu je dosedaj izšlo 600 dijakov, od katerih sta dva že izvoljena v parlament, da ne govorimo o množici oddelčnih voditeljev, tajnikov organizatorjev, pa tudi pisateljev. Zavod se še sedaj vzdržuje od prostovoljnih prispevkov kakih 100 strokovnih organizacij.

Zamisleki.

Socialno vprašanje je drevo, ki pozanja iz rodbine. Zrevolucioniraj današnjo rodbino, pa podereš današnjo družbo. Podreli današnjo družbo pomeni revolucijo, socialno vprašanje se da torej rešiti z revolucijo.

— : —
Za socialno vprašanje je treba socialnih ljudi in teh ne vzgaja ne četrt zapoved, niti današnja država. Zakaj četrt zapoved je menica, ki te vklene do ustanovitve tvoje rodbine, ki jo prezentiraš svojim otrokom, ki bodo napravili isto z njihovimi. Današnja država vzdržuje konfesije brez religij, šole brez vzgoje, in ljudje, ki prihajajo iz njih, so stroji, konvencionalisti. Stroj more samo nadaljevati, z nadaljevanjem se ne dela niti evolucija, še manj revolucija. Socialno vprašanje je pa vprašanje začetka.

— : —
Po navadi je takole:
Po rojstvu krstijo človeka, ne da bi čakali, da lahko pove, če hoče tako ali ne.

Gorje starišem, ki imajo pogum — prepustiti odločitev otroku, zakaj vsa sosesčina bi bila pokoncu.

Ali sosesčina — pa ne v hribih, ampak v Ljubljani — se briga tudi zato, zakaj otrok vpije. In če ga ne dušijo po navstih sosesčine, si v nevarnosti, da te ovadijo radi detomora. Tako je otrok ločen od materinega telesa, od prvega diha vkljen v krog svojega časa in ljudi tega časa.

Po letih pride v šolo, kjer stopi v stik s sovrstniki, ki si medsebojno sultirajo konvencionalnosti, z učitelji, ki so že aparat konvencionalnosti.

In konvencionalnost pomenja skrito grožnjo, da ne stikaš po stvarih, za katere so bili starejši preneumni.

Pomenja srednjo linijo civilizacije, ki ti ne dovoljuje razmaha, ker bi podrl s tem lažnogradbo, ki daje tisočim sodobnikov hrano in opravičenje za notranje ravnotežje, alias »kulturo«.

In čim se človek uda, nastane zanj socialnost »problem« t. j. vprašanje, ki mu išče zamen rešitve — v drugih.

— : —
Rešitve socialnega vprašanja išči v sebi. Pri tem ne pozabi, da si današnji človek, človek, katerega notranjost ni ena, ampak magacin drobec raznih notranjosti.

— : —

Bolnice v Sloveniji in ministrstvo javnega zdravja.

Strankarski listi režima so pred dnevom objavili izjavo ministrstva za narodno zdravje glede zadolžitve bolnic v Sloveniji. To izjavo je razglasil tudi »Uradni list« za Slovenijo, tako, da je dobila dotična izjava uradni značaj. Ministrstvo narodnega zdravja je radi svojega postopanja seveda v stiskah, ker parlament se bo sestel v nekaj dnevih in tam se bo zahteval jasen račun glede bolnic v Sloveniji. Toliko pa moramo že danes povedati, da se s to »uradno izjavo« hoče prevarati javnost, da bi se krivično postopanje proti volji zdravilišč v Topolšici dr. Drobnicu, proti bivšemu ravnatelju ljubljanske bolnice dr. Kraigherju in pa proti bivšemu sanitetnemu šefu dr. Kraju upravičilo. Samo ta namen ima uradna izjava ministrstva narodnega zdravja.

Mimogrede naj bo povedano, da je načelnik ministrstva za narodno zdravje dr. Stampar svojčas izustil, da so vse bolnice na Hrvaškem gmočno v redu in da imajo dobre uprave, dočim so bolnice v Sloveniji zadolžene po krivdi zdravstvenega odseka in po krivdi uprave bolnic. Kakor pa izvemmo tina 2. pr. bolnica v Zagrebu 12.000.000 (dvajset milijonov) dolga, ker tudi ni mogla izhajati z denarjem, katerega je dobila od ministrstva za narodno zdravje Enakomerno so zadolžene vse bolnice na Hrvaškem. Če imajo pa hrvaške bolnice primerno manj dolgove, je pa vzrok tega dejstvo, da imajo hrvaške bolnice lastne dohodke. Na Hrvaškem se predpisuje in pobira še danes avtonomni davek za bolnice, katerega pobira županjska oblast in ga izroči neposredno

bolnicam. Bolnice v Sloveniji pa tega nimajo, ker pobira vse nekdane deželne doklade država za državno blagajno.

»Uradna izjava« razglasa, koliko se je dovolilo za bolnice v Sloveniji v proračunu za leto 1922/23, to je od 1. avgusta t. l. naprej, zamolči pa, koliko so imele bolnice v Sloveniji denarnih sredstev na razpolago v letih 1919, 1920, 1921 in 1. polletju 1922 in koliko se je potrebovalo za enega bolnika na dan z vsemi potrebščinami vred, koliko je torej stal en bolnik na dan z vsemi potrebščinami vred. Šele tedaj, če bo to pojasnjeno, se bo moglo soditi, če je bila uprava bolnic, ozir. zdravstveni odsek kriv, da so se bolnice zadolžile. Če se za bolnice, ki nimajo lastnih dohodkov v proračunu za leto 1922/23 več rabi, kakor za one bolnice, ki imajo lastne dohodke, kakor na Hrvaškem in drugod, je to samo ob sebi umljivo in ni noben dokaz za to, da je ministrstvo bolnicam v Sloveniji bolj naklonjeno, kakor pa v drugih krajih.

Ministrstvo narodnega zdravja je na mnogokratne prošnje za kredit vedno molčalo. Ako ministrstvo ni imelo zadostnega kredita, je bila dolžnost ministrstva podrejene organe opozoriti, da se omejijo sprejem bolnikov na toliko, kolikor je pač mogoče z nakazanim kreditom izhajati. Tega ministrstvo ni storilo, takega navodila ni izdalo in zdravstveni odsek tudi ni bil upravičen samovoljno sprejem omejiti. Ko se je februarja t. l. nameravalo obrat v bolnicah omejiti z ozirom na pomanjkanje

kredita, je ministrstvo takoj naročilo popolni obrat v bolnicah, ne da bi pa nakazalo potrebni kredit. Čeprav je ministrstvo iz uradnih poročil moralo videti v kako slabem gnetnem stanju se bolnice nahajajo, je pustilo delati dolgo. Kdo je torej kriv, da so se bolnice zadolžile? Nihče drugi, nego načelnik v ministrstvu narodnega zdravja dr. Štampar, kateri je vse zadeve bolnic vodil in še vodi, in kateri je imel namen, da najde povod za odstranitev dr. Krajca.

»Revizije«, katere je dr. Štampar v posameznih zavodih »vršil«, so bile samo na videz in tako površne, da o revizijah sploh ne more biti govora. Prave revizije, katere bi zamogla zadevno stvarno pojasniti, še do danes ni bilo.

Ker so se lastni dohodki bolnicam (plačilo oskrbnin) otegnili, so bile bolnice navezane zgolj na kredit, katerega so dobivale potom zdravstvenega odseka od ministrstva. Ta kredit pa nikakor ni zadostoval, če se je hotelo obratovanje vzdržati v dosedanjem obsegu. Naj se dokaže, koliko bolnikov so bolnice na dan oskrbovale v letih 1919, 1920, 1921 in 1. polletju 1922 in koliko so dobile denarnih sredstev v tem času, potem se bo še lažje dokazalo, kolik o se je porabilo za enega bolnika na dan za hrano in pa za druge izdatke. Za druge izdatke se rabi vsega skupaj več ko za hrano. Tem potom se lahko dokaže, koliko odpade za enega bolnika na dan za hrano, zdravila, operacijska sredstva, instrumente, aparate, kur-

javo, osobje, inventarske potrebe (perilo l. dr.) snazhenje, gospodarstvo, pogrebne stroške itd. Iz tega se bo še videlo, če so bile uprave dobre ali slabe.

Pripomniti se mora tudi, da so se ustvarili od leta 1920 naprej v nekaterih bolnicah specialistični oddelki, oziroma so se razširili in dopolnili obstoječi oddelki, tako n. pr. v Ljubljani, Mariboru, Celju, Ptuj. Ta ureditev in razširjenje tudi ni bilo brezplačno, stale so velike vsote, ni se pa dalo za nje potrebnih kreditov. Ti izdatki spadajo še v dobo pokojnega sanitetnega šefa dr. Oražna. Ker so se računi za omenjeno ureditev deloma plačali, so morali drugi zaostati. Tako n. pr. se je uredil v Ptuj kirurški oddelki, ker bolnica ni bila urejena za kirurgijo. V Celju se je ustanovila za ženske ginekološki oddelki, ker za porodništvo in ženske bolezni na Štajerskem ni bilo zavoda. V Mariboru se je ustanovil oddelki za očne in vratne bolezni in pa oddelki za spolne in kožne bolezni. Kdor pozna razmere, ve, kaj take ureditve stanejo, kredita pa ni bilo v potrebi izmeri. Računi so se morali plačati, zato so pa drugi zaostali. Če se bo vse to pojasnilo, potem se bo lažje moglo objektivno soditi, kje leži krivda. In vsega tega dokaza ministrstvo za narodno zdravje do danes ni prineslo, prineslo je samo neupravičene obdolžitve, da prevara javnost.

Največ se prebacaiva, da so se stari računi plačevali, dovi pa zaostali ne poravnani. Po naziranju ministrstva bi

se bili morali samo isti računi plačati, za katere je bil nakazan kredit po dvanajstih. Pripoznamo, da odgovarja ta zahteva zakonskim predpisom, a dvanajstine niso zadostovale, pa tudi niso bile redno nakazane, zato se morale bolnice stare račune plačevati, da so si obdržale zaupanje dobaviteljev in zamogle dalje obratovati. Ali bi pa bilo manj dolgovi, če bi se bili samo novi računi plačali, stari pa zaostali? Nasprotno, s tem, da so se stari računi plačali, se je približilo na obrestih in tako dolgovi zmanjšali! Če bi se ne bili stari računi plačevali, bi bili danes računi iz leta 1920 in 1921 na dolg, ker pomanjkanje kreditov izvira že iz te dobe.

Uradna izjava sama pripozna, da so dobile bolnice v Sloveniji v prvih 7 mesecih, to je od 1. januarja do 31. julija kredit, ki odgovarja povprečno 15 dinarjev na dan za enega bolnika. Koliko so dobivale pa 1920 in 1921, tega pa ne pove. Če bi bilo to res, je že dokazano, da je bil kredit povprečno polovico preneke, ker v tem času je vsled narasle dragine samo hrana stala že 12 do 14 dinarjev na dan, drugi izdatki so pa tudi najmanj toliko znašali. Če so res bolnice v drugih krajih s tem kreditom izhajale, kar pa ne verjamem, potem niso bili bolniki tako oskrbljeni, kakor je bilo potrebno.

Sprejem bolnikov v bolnicah se je omejil še koncem meseca junija t. l., ko je ministrstvo narodnega zdravja na dolgo molčanje vendar enkrat izpre-

govorilo veliko pomembno besedo: »Zdravstveni odsek z dvanajstimi mora izhajati.« Ker to ni bilo na drug način mogoče, kakor da se obrat v bolnicah omeji na toliko, kolikor se pač zamore bolnikov oskrbovati, se je torej moralo izvršiti. Kdo je torej kriv te omejitve? Zopet ista oblast, katere meče sedaj obdolžitve na druge.

Osobja se res vsled te omejitve obrata ni odpustilo, ker je bil takrat novi proračun v razpravi in se je torej upravičeno moralo upati, da je omejitev prometa v bolnicah samo kratkotrajna, ki bo odpadla takoj, ko bo novi proračun odobren, kar se je tudi udeležilo. Če bi se bilo osobje odpustilo, bi se ne bi moglo ga nadomestiti, ker za bolnico sposobno osobje ni lahko dobiti.

Ministrstvo polaga veliko važnost v takozvano magacinsko knjigo za prehrano. Pripomnimo, da so se tudi do sedaj točno vpisali vsi nakupovani in porabljeni predmeti v poseben žurnal, da je bilo točno videti vsaki mesec, kaj je od prejšnjega meseca zaostalo, kaj se je nakupilo in kaj in koliko se je porabilo. Vsi računi so torej bili in so tudi sedaj v redu.

Tudi prebacaivanje, da so bili nekateri upravitelji brez dovoljenja na dopustu, je neupravičeno, ker se ni nahajal noben upravitelj in sploh noben uradnik brez dovoljenja pristojne oblasti na dopustu.

E. GABORIAII:

Zločin v Orcivalu.

(Dalje.)

»Imamo ga!« je vzkliknil oče Plantat, ves bled od razburjenja.

»Ne radujte se prezgodaj. Morda je bil Hektor tako previden, da ni šel sam kupovat. V tem slučaju je naša naloga težja. A ne verjamem —«

Gospod Lecoq je umolknil. Janulja je baš takrat že v tretje odprla vrata in viknila s svojim grmečim basom:

»Miza je pogrnjena!«

Nekdanja kaznjenska Janulja je znamenita kuharica; oče Plantat je ugotovil to že pri prvem založaju. Toda jed mu ni dišala; vse preveč ga je sklelelo vprašanje, ki ga je hotel zadati gospodu Lecoqu. Njegova duša je bila polna tiste grenke tegobe, ki jo občutimo pred vsakim mučnim korakom.

Tajni policist, ki je velik jelec kakor vsi moči dejanja, se je zaman prizadeval spraviti gosta v dobro voljo; zaman mu je nalival kozarec s prelestim bordojcem, darilom hvalnega bankirja, kateremu je našel blagajnika, ki jo je upihal v Bruselj, »na letovišče«.

Mirovni sodnik je bil ves molčečen in žalosten; baš toliko da je odgovarjal. Ko je stopil v to hišo, ni mislil, da mu bo

tako težko izvršiti svoj namen. Zdaj pa ga je davil ves tisti brezumni sram, s katerim zre stavec na mladega človeka, tik preden mu zardevaje odkrije svojo najglobljo skrivnost.

Smešnosti se ni bal. Njegovo čuvstvo je bilo nedosegljivo roganju brezsrčnih ljudi. Tudi nevarnosti ni bilo nikake. Policist je že itak vedel vse skrite misli, ki jih je bilo toli mučno priznati naravnost!

Tako je koprnel in okleval, ko se je v predsobi nenadoma oglašil zvonec.

»Gospod.« je prišla povedat Janulja, »neki agent iz Corbeila, Goulard po imenu, bi rad govoril z vami. Ali naj mu odprem?«

»Da; privedite ga semkaj.«

Začulo se je rožljanje zapahov in verig; kmalu nato je stopil Goulard v obednico.

»Dvorni detektiv« gospoda Dominija se je pojavil v svoji najlepši obleki, z belo srajco in visokim ovratnikom. Vedel se je spoštljivo in leseno, kakor pristoji staremu vojniku, ki še ni pozabil naukov svojega narednika.

»Kaj vrata iščeš tu, ga je osorno vprašal gospod Lecoq, »in kdo se ti je drznil dati moj naslov?«

»Gospod.« je odgovoril Goulard, očividno preplašen po tem sprejemu, »izvolite mi oprostiti; gospod doktor Gendron me pošilja s temle pismom h gospodu mirovnemu sodniku.«

»Res,« je potrdil oče Plantat, »snoči sem prosil Gendrona, naj mi čim najhitreje sporoči uspeh mlškega ogleda; ker nisem vedel, v katerem hotelu se ustavim, sem rekel poslati obvestilo k vam.«

Gospod Lecoq je pomolil gostu pismo, ki mu ga je dal Goulard.

»Oh, kar odprite ga,« je dejal mirovni sodnik, »saj vas zanima istotako kakor mene...«

»Dobro,« je rekel tajni policist, »a stopiva rajša v moj kabinet.«

Vstal je in poklical Januljo:

»Prinesi možu zajtrk,« je velel. »Si že kaj jedel danes?«

»Odešal sem se, gospod, ne več.«

»Nu, prigrizni kaj, dokler se ne vrnem, in pij steklenico vina na moje zdravje.«

Spet sta se zaprla z očetom Plantatom v kabinet.

»Da vidimo, kaj nam sporoča doktor,« je rekel detektiv, prelomivši pečat.

Pisanje se je glasilo:

»Dragi Plantat!

V naglici hočem napisati nekaj vrstic, da vam jih pošljem k našemu čarodeju...«

»Oh,« se je prekinil gospod Lecoq, »doktor Gendron je res preveč ljubezljiv!«

(Dalje prih.)

MALI OGLASI

PRODAJA:

LOKOMOBILA »Badenia« popolnoma nova, 20/26/34 PS za 1.000.000 mark. M. Podlesnik, Altötting, Zg. Bavarska. Na zahtevo natancen popis. 567

HISO na krasni legi v periferiji Ljubljane, pripravna za vsako obrt in trgovino z 12 stanovanji, 4 gostilniškimi lokali, skladiščem, velikim gospodarskim poslopjem, krasnim gostilniškim in zelenjadnim vrtom pod ugodnimi pogoji. Naslov v upravi lista. 564

VODNO MOČ za 8 konjskih sil, 3 m padca ali še več, ker je v tem kraju mnogo lesa je pripravna za kako veliko žago ali tovarno. Nahaja se pri državni cesti, 15 minut od železniške postaje; kar se bo potrebovalo prostora za stavbo in podjetje se lahko potem odmeri na željo kupca. Naslov pri upravi lista. 573

HISO v lepem prometnem kraju, 5 minut od farne cerkve, zraven njiva v obsegu dva orala, smartno pri Lj. tiji. Cena po dogovoru. — Lastniki: Franciška in Dominik Stritar, gostilničar na Bregu, Loka pri Zidanem mostu. Hiša in zemljišče se po želji vsakega lahko preglea. 574

PAROVLIN z žago in pre-šjo olja brez konkurence K 1.400.000.

GOSTILNO z 2 orala posestva.

POSESTVA od 3 do 120 orolov z živino ter dobro letlino.

TRGOVSKO in stanovanjsko hišo v Mariboru.

TRGOVINO, popolnoma opremljeno v mestu, pri cerkvi. Inventar — K 1.800.000.

VILO v Mariboru, po kupu prosto stanovanje. — Zagorski, Maribor, Barvarska ulica 3. 575

BILJARD znamke Seifert Colura. Naslov se izve pri Ivanu Sušnik, ogl. zavod. Maribor, Slovenska ul. 582

VOZ ZAPRAVLJIVEC in breg na oljnatih seli, dno na peresih, nepremičljivo vozno plahto, konjsko opremo za dva konja, vse prvovrstno delo. Naslov pove uprava lista. 581

PARNA PEKARNA, Jakob Kaučič, Ljubljana, Gradišče.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

TRGOVINA BOMBAZA: SU-KANCA LTD., Karl Prelog, Ljubljana, Start trg 12.

<

P. n. gospodinj, šivilje, krojače, čevljarje, in sedlarje opozarjamo, da se dobijo zopet najboljši šivalni stroji

„Gritzner“

v vseh opremljenih materialih predvojni, cene najnižje edino le pri

Josip Petelincu

Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7.

Pouk v vezenju brezplačen!

Istotam šgle, olje, vse nadomestne dele za vse sisteme šivalnih strojev in koles. — Potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, brivce, sedlarje, toaletno modno blago, srajce, kravate, ščetke, palice.

Galanterija, gumbi, na veliko in malo!

Najnižje cene!

Točna postrežba!

Potniki v Ameriko, pozor!

UNITED - AMERICAN - LINES - INC.
prevaža potnike z najnovejšimi brzoparniki preko:

Hamburga, Southampton in Cherbourg
v New-York.

Vozne liste ter vsa potrebna pojasnila izdaja
SIMON KMETEC, zastopnik za Slovenijo.
Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

Lisičje kože

in kože divjačine sprejme v stroj, barvo in izdelavo

krznarstvo **ROT**, Ljubljana,
Gradišče 7

kupuje kože divjačine po najvišjih cenah —
Sprejema moderniziranje.

M. KUŠTRIN, LJUBLJANA.

Tehniško in elektrotehniško podjetje. Trgovina s tehničnimi in elektrotehničnimi predmeti na drobno in debelo. Velika zaloga vseh vrst gumij, kolesne in avtomobilske pneumatike. Glavno zastopstvo polnogumijastih obročev iz tovarne „Walter Martiny“. Na razpologo je hidraulična stiskalnica za montiranje polnogumijastih obročev.

Centrala: Ljubljana, Rimska cesta št. 2.
Telefon št. 588. Brzjav: Kuštrin, Ljubljana.

Podružnice: Ljubljana, Dunajska cesta št. 20.
Telefon št. 470.

Maribor, Jurčičeva ul. št. 9. Telefon št. 133.
Beograd, Knez Mihajlova ulica broj 3.

PRVA JUGOSLOVANSKA BARVARIJA, KRZNARSTVO IN STROJARNICA.

Sprejemam lisičje in druge kože v barvo; stroj in popolno izdelavo moderniziranje kožuvin izvršujem točno in po najnižjih cenah. Kupujem vsakovrstne divje kože po najvišjih dnevnih cenah.

P. SEMKO, krznar, Glince 230.

sta bila brez obleke
ADAM IN EVA

sedaj tega ni treba, ker se dobe vsakovrstne
obleke za gospode, dame in otroke
v trgovini

O. BERNATOVIČ
Ljubljana, Mestni trg 5-6.

Prvovrstni Brez konkurence
Tovarna gumbov - Slov. Bistrica

Prištedite si mnogo denarja, ako rabite pri pretakanju piva v steklenice na pretekalo po pipo

„IKA“. Brez izlapevanja ogl. kisline. Vsaka potrata izključena. Popolno jamstvo. Razpošilja proti povzetju **S. KORNGUT**
Wien XIX, Weinzing 3. Abt. S.

Razno perilo za dame, gospode in deco priporoča trdka **A. & E. Skaberne**
Ljubljana, Mestni trg št. 10.

Cenl. občinstvu vljudno naznanjam, da sem prevzela od g. Frančiške Letanja trgovino v Jenkovi ul. 6 (Schwarzgasse) katero otvorim 2. oktobra t. l.

Prižadevala si bom vsestransko ustreči željam svojih gostov s svežim maslom, sirom, mlekom, skuto, smetano, lepim krompirjem, svežimi jajci, različnim namiznim sadjem in prvovrstnim vinom v steklenicah, sladkim železom, hruškovicem itd. po najnižjih cenah.

Fani Jakobič,
Jenkova ulica 6, MARIBOR.

Isče se lokal primeren za kako trgovino, na razmeroma prometnem kraju. Ponudbe pod „lokal“ na upravo lista.

Maraskino Morpurgo.
Priporočamo:

Cognac Dalmatia Medicinal
in druge izbrane likerje, žganja, ekstrakte in sirupe.
Prva dalmatinska odlikovana parna destilacija
V. MORPURGO, SPLIT
Zastopnik: Adolf Kordin, Ljubljana, Beethovnova ulica 9.

Električni stroji
proizvod AEG, električni števeci proizvod AEG, žarnice Tungstram, vse elektrotehn. potrebščine v zalogi po ugodnih cenah. Elektrotehn. trdka **Karol Florijančič, Celje**,
Proračuni brezplačno!

Emil Adamič: **16 jugoslovanskih narodnih pesmi**

I. del (moški zbori) je ravnokar izšlo. Cena partituri 10 Din.
Naroča se pri

ZVEZNI KNJIGARNI, Ljubljana, Marijin trg 8.
Pevska društva segajte pridno po njih!

STROJI za obdelovanje lesa **TURBINE** **A**rmature in sesalke, zvonovi **Strojne tovarne in livarne d. d. LJUBLJANA.**

Največja izbira Različnih pletenin, majic, nogavic in rokavic
trdka **A. E. SRABERNE**,
Ljubljana, Mestni trg št. 10.
AUTO
Benzin. — Pneumatika.
Olje. — Vsa popravila.
Mast. — In vožnje. —
Le prvovrstno blago in
delo po solid. cenah nudi
Jugo-Auto d. z. o. z.
v Ljubljani.

TVRDKA
GRIČAR & MEJAČ
zaloga oblek za gospode, dame in otroke
se je preselila iz Prešernove ulice št. 9
v **Šelenburgovo ulico št. 3.**
Vogal Knaflove ulice.

Gradbeno podjetje
Ing. Dukič & drug
Ljubljana, Boharjeva ul. 20.
se priporoča za vsa
v to stroko spada-
joča dela.
Proda se
stavbeni prostor
za zidanje malih stano-
vanjskih hiš ali pa in-
dustrijo v Ljubljani. —
Naslov pri: **ALOMA**
COMPANY, anonimna
dr., Kongresni trg 3/4
Telefon št. 174.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA Prešernova ulica št. 50 (v lastnem poslopiju) LJUBLJANA

Brzjavka — KREDIT LJUBLJANA — Telefon št. 40, 457. in 548

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits i. t. d.

Ustanovljena leta 1831.

Assicurazioni Generali v Trstu

Občna zavarovalnica.

Generalni zastop za Slovenijo v Ljubljani, Marijin trg — Sv. Petra cesta št. 2, v lastnem domu.

Zavaruje zoper požare na poslopijih, pohištvi in blagu, tatinski vlom, škode vsled prevažanja, poškodbo zrcal in zvonov, na življenje in za doto v vseh mogljivih sestavih. Družba je izplačala za škode nad poldrugo milijardo kron. Premoženje družbe znaša preko 1000 milijonov dinarjev.

Največji davki, katere plačate Vam nastanejo, ako ne gledate na to, kje nakupujete, izgubite denar in imate poleg tega večkrat še sitnosti. Poskusite enkrat z ilustriranim katalogom tvrdke H. Suttner (Imetnik Henri Malre) v Ljubljani, Mestni trg 8. Ta Vam svetuje resnično dobre ure, specijalne znanke „JKO“ iz lastne tvornice v Švici, kakor tudi druge dobre repne ure, zapestne ure, svetilne in stenske ure, veržice, prstane, zapestnice, uhane, namizno orodje, krstna in birmška darila in vsa druga zlatinska in srebrnina. Pa tudi porabne predmete, kakor n. pr. škarje, note, britve, lasestrizne in brivske stroje, steklozorca, doze za tobak, svalnice in smodke, nažigalce in denarnice kupite dobro in ceno pri tvrdki.

H. Suttner (Imetnik Henri Malre) v Ljubljani št. 8.

Jadranska banka-Beograd.

Delniška glavica: Din 60,000.000.

Rezerva: Din 30,000.000.

Podružnice:
Bled, Cavitat, Celje, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Jesenice, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Prevalje, Sarajevo, Split, Sibenik, Tržič, Zagreb.

AMERIKANSKI ODDELEK.

Naslov za brzjave: JADRANSKA.

Afilirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.
FRANK SAKSER STATE BANK, Cortlandt Street 82, New-York City.
BANKO YUGOSLAVO DE CHILE: Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.

Saloga klavirjev in pianino

najboljših tovarn Bösendorfer, Ehrbar, Czapska, Hözl, Schweighofer, Stingl. Tudi na obroke.

Jerica HUBAD, roj. Dolenc
Ljubljana, Hilšerjeva ulica 5.

Thomas Holt Lloyd

TRST, Piazza Unità N° 6.

Direktni izvoz svinjske masti, slanin in loja iz Združenih držav.

IVAN JAX IN SIN

LJUBLJANA - GOSPOSVETSKA CESTA ŠTEV. 2.

Sivalni stroji in stroji za pletenje

Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v LINCULU. — Ustanovljena leta 1867. Vezenje poučujejo brezplačno. — Popravila se sprejemajo. — Lastna delavnica.

Pisalni stroji „Adler“.

Rolese iz prvih tovarov!

Dürkopp, Styria, Waffenrad.

Za vsa plesarska dela, lakiranje avtomobilov in lakiranje vozniških koles v ognju se priporoča

TONE MALGAJ

stavbeni in pohištveni pleskar in ličar

Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 6.

Oblačilnica za Slovenijo, r. z. z o. z. v Ljubljani.

en gros — Zadržna centrala za manufakture — en detail

I Zgolj prvovrstni češki in angleški izdelki!

Skladišče v „KRESIJI“, Lingarjeva ulica 1, prvo nadstropje.

Prodajalna na drobno v Stritarjevi ulici št. 5.

Podružnica v SOMBORU (Bačka), Aleksandrova ulica št. 11.

Upoštevajte pri nakupih! Upoštevajte pri nakupih!

Slavenska banka d. d. podružnica Ljubljana

(preje Jugoslovanska Union banka)

Zagreb

Beograd

Bjelovar, Brod n. S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Monoštor (Baranja), Murska Sobotica, Osijek, Rogaška Slatina, Sombor, Sušak, Sabac, Šibenik, Škotja Loka, Velikovec, Vršac.

Agencija: Buenos Aires (Argentina).

Afilacije:

Budapest: Balkan Bank r. t.

Split: Jugoslovanska industrijska banka.

Wien: Bankhaus Milan Robert Alexander.

Delniška glavica in rezerve ca 200,000.000 K.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanški in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov

za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava:

Prima čehoslov. in angleški koks za livarne in domačo uporabo kovaški premog, črni premog in jajčne brikete.

Naslov: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG d. d. v Ljubljani, Miklošičeva cesta 13.

Delniška glavica:
K 20,000.000—

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA, LJUBLJANA

Selenburgova ulica št. 1.

Podružnice:

Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Rezervni zakladi:
K 6,500.000—

Telefoni št. 146, 458

Brzjavke: ESKOMPTNA

!! Underwood !!

pisalni stroji so najboljši

Zahtevajte ponudbe!

THE REX Co.

LJUBLJANA

Tel. 268 - Gradišče št. 10 - Tel. 268

Zahtevajte ponudbe!

!! Opalograph !!

razmnoževalni aparati so svetovno znani

Oglasi v „Jugoslaviji“ imajo velik uspeh!